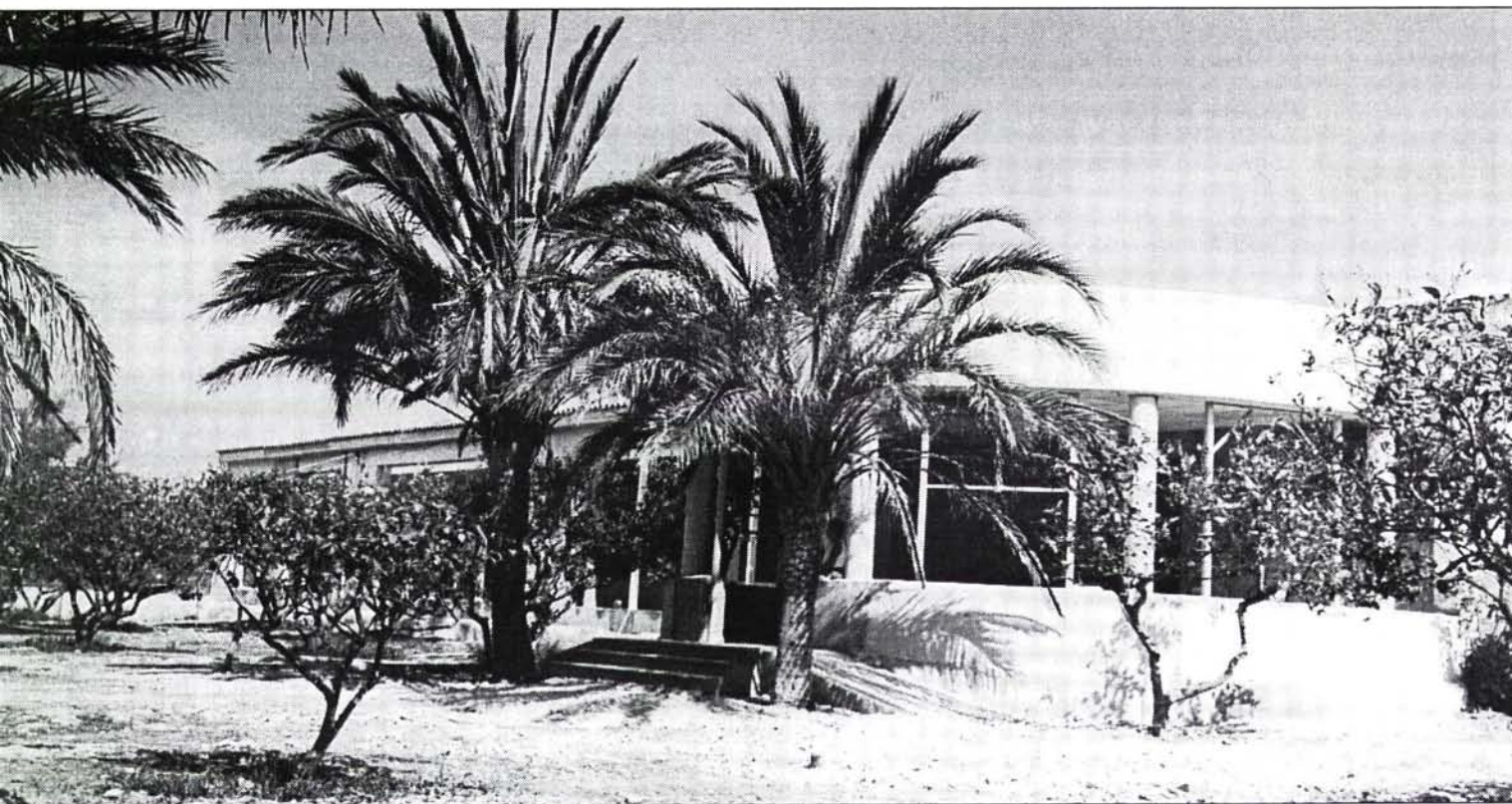

LLUCMAJOR

de pinte en ample

NOU CURS, AULES NOVES

100 cl.

25% vol.

XAROP
d'en

GORI

F. Vidal

Elaborado por Destilerias F. Vidal Catany, S.L. - C. San Francisco, s/n.

LLUCMAJOR (MALLORCA)

Emb. 1696 - PM Reg. Ind. 7/5497 - Elaborado en España

N.R.S.I. 30.3182/PM

EDITA

Obra Cultural Balear de Lluçmajor

INFORMACIÓ I PUBLICITAT

C/. Bisbe Taixequet, 105 (Lluçmajor)

DIRIGEIX
Catalina Font

COL·LABOREN

Sebastià Alzamora	Ignasi Barceló
Miquel Barceló	Miquel Bezares
Llúcia Caldés	Celso Calviño
Francina Capellà	Miquel Cardell
Sebastià Cardell	Joan Clar
Antònia Font	Bartomeu Font
Joana Font	Catalina Garau
Maties Garcies	Miquel Janer
Franç Jaume	Joan Jaume
Coloma Julià	Benet Llompart
Antoni Llompart	Jaume Manresa
Llorenç Mascaró	Antoni Monserrat
Apol·lònia M. Monserrat	Joan Monserrat
Francisca Mut	Guillem Oliver
Jaume Oliver	Margalida Palou
Bartomeu Prohens	Nanda Ramon
Sebastià Rubí	Josep Sacarès
Jaume Salvà	Miquel Sbert
Tomeu Sbert	Catalina Serra
Joan Socies	Arnau Tomàs
Gabriel Thomàs	Antoni Vadell
Jeroni Tomàs	Francesc Verdera
Bàrbara Verdera	

IMPRIMEIX

TIRRENA, S.A.

TEL: 55 52 12

C/ Pintor Joan Gris, nº 2
MANACOR

El pensament de la Revista s'expressa
només a través de l'Editorial

Editorial

Curs 97-98: Incertesa

El gener de l'any vinent, com qui diu d'ací a no res, el sistema educatiu, i la societat balear en general, es trobaran -ens trobarem- situats en un dels punts d'inflexió més notables des de l'inici del procés autonòmic: és la data que els governants, centrals i de les illes, ens prometen com a punt de partida de les competències en educació.

A hores d'ara, l'opinió no coneix l'estat de les negociacions entre l'administració central i el Govern balear al respecte. Notícies contradictòries sorgeixen de tant en tant als mitjans de comunicació. Sectors socials, com el sindicat d'ensenyants més representatiu de les Balears, o partits de l'oposició manegen xifres diferents a les de la Conselleria d'Educació. Sembla que, a nivell econòmic, no hi ha, a hores d'ara, una substantivació suficient del que ja hauria de ser un fet ben aclarit.

Sense doblers no es pot fer res. Els costos de les competències determinaran el futur immediat, però hi ha aspectes no directament econòmics que ens afecten de tal manera que poden fer que les competències es converteixin en un dels fracassos més lamentables d'aquests anys. Són els aspectes de naturalesa educativa com l'ensenyament de la llengua i la cultura pròpies, guanyar les reptes de la modernitat amb un bon ús dels avenços tecnològics, la formació científica, una formació professional coherent, els valors humans, l'ecologia, l'educació per a la pau i la convivència i un llarg etc. que integren un currículum educatiu desitjable. És aquesta una ocasió única per poder corregir defectes, ratificar encerts, reorientar postures... és un moment únic i irrepetible de lluitar per aconseguir una educació autènticament al servei d'un poble.

En aquesta situació, el seny, la voluntat d'harmonitzar interessos y la coherència dels governants, que han de saber estimular i escoltar tota la comunitat educativa -ensenyants, famílies, alumnes-, han de posar-se al servei d'aquest poble que, amenaçat com està per la despersonalització, necessita de l'educació com de l'aire que respira.

A Lluçmajor, la incertesa ve incrementada per un començament de curs on si, per una part, a l'educació primària sembla que només tenim problemes d'infraestructures, per l'altra, el món complex de l'educació secundària es presenta amb més vacil·lacions que mai: ¿Tenim ja, pocs dies abans de començar el curs, clara la descongestió de l'Institut? Tenim les dotacions de professorat necessàries per garantir una qualitat digna? Podran estudiar els nostres alumnes a Lluçmajor tots els batxillerats? Estaran les instal·lacions a punt en iniciar-se les classes?

Incertesa general, incertesa local... Demanam un esforç dels responsables educatius, però també dels implicats en l'educació perquè aquest curs escolar, tan transcendent, pugui ser culminat sense dificultats i amb satisfacció per a tots. L'esforç que demanam no és només una demanda retòrica, és l'exigència d'un dret. Del dret que tenen els nins i els joves de rebre una educació de qualitat. La responsabilitat que no sigui així serà d'aquells que, per les raons conjunturals que sigui, posin traves a la normalitat del procés. ◆

Plenari de dia 28 de juliol de 1997

Un préstec de 425 milions per a l'Institut de Secundària de s'Arenal

Arnau Tomàs

- La subscripció d'un préstec de 425 milions per a la construcció d'un centre escolar a s'Arenal de Llucmajor, la interposició d'un recurs contenciós administratiu al CIM per la taxa d'eliminació de residus i el conveni amb els promotors de la urbanització de Son Antelm per poder prorrogar les llicències d'obra, varen ser els assumptes més importants aprovats al plenari ordinari celebrat el propassat dilluns dia 28 de juliol per l'Ajuntament de Llucmajor.

Sobre el préstec de 425 milions per a la construcció del tan desitjat i necessari Institut de Secundària a s'Arenal, el regidor delegat d'hisenda, Lluç Tomàs va dir que aquesta operació era molt avantatjosa perquè aquests milions només eren avançats per l'Ajuntament, perquè els interessos seran pagats pel Govern Balear i la quantitat global serà satisfeta pel MEC, per la qual cosa al consistori llucmajorer aquesta obra no li costarà cap cèntim. El tema fou aprovat per unanimitat, encara que Antoni Garcias, va dir que varen mentir en dir que la compra del solar estava en el presupost actual, i que confiava que la construcció de l'Institut no sobrepassi aquesta quantitat, ja que, d'altra manera, el Ministeri augmenti la dotació assenyalada. Luïsa Mascaró, del PSM, va lamentar el retard en la compra del solar, i Ll. Tomàs va contestar replicant que aquest retard va ser culpa del MEC que no es definia sobre la seva ubicació. També va afegir que els avantatges d'aquest acord és que permetrà a l'Ajuntament fer el projecte i construir el centre que pot estar enllestit a finals del 98.

El punt sobre el conveni amb la promotora de Son Antelm, per poder prorrogar les obres de construcció d'un balneari-hotel-aparcament-camps de golf, va ser discutit i Llompart, del PSM va votar en contra per entendre que aquesta empresa que construirà en sòl no urbanitzable, té totes les garanties a canvi de no res.

La interposició d'un recurs contenciós administratiu al CIM contra l'aprovació de la taxa de 1000 pta. per tona a l'eliminació de residus, va ser aprovada amb el vot en contra dels socialistes. El batle, Gaspar Oliver, va justificar el recurs dient que l'Ajuntament ja paga el servei a SMAYA pel transport a son Reus, per la qual cosa aquesta taxa al CIM significaria pagar dues vegades el servei. Garcies va al·legar que es tracta d'una taxa unificada per a tots els Ajuntaments, la qual cosa, segons el batle, és una equivocació, perquè "si ens donen la raó en el recurs, els altres municipis hauran de pagar el doble".

Entre els altres temes aprovats figuren l'oferta pública de treball per a 1997, amb una convocatòria i bases per a una plaça d'inspector de la policia local, la contractació del servei de menjador de "l'Escoleta de Llucmajor", la convalidació de factures d'energia elèctrica del Passeig de Miramar i el compromís de dotació pressupostària per a les obres del Pla Mirall. ♦

Comité Local d'UM a Llucmajor

El dia 3 de setembre es va reunir l'assemblea d'Unió Mallorquina a Llucmajor, en presència del Secretari General Bartomeu Vicenç i el Secretari d'Organització Francesc Buils. El motiu era l'elecció del Comité Local, el qual va quedar constituït de la manera següent:

President: Josep M. Luna

Secretari: Baltasar Barros

Vocals: Pere Blanquer, Miquel Bonet, Tomàs Cantallops, Miquel Canals, Antoni Caldes, Antoni Romo i Francisco del Salto. ♦

NUEVO OPEL
CORSA
¡MI COCHE!

**AUTOMÒBILS
LLUCMAJOR S.L.**

Ronda de Ponent, 30 - Tel. 66 06 24 (Llucmajor)

El tenor llucmajorer Josep Perelló va donar un recital a favor de la reconstrucció del Gran Liceu de Barcelona

El passat dia 16 d'agost el llucmajorer Josep Perelló va contribuir amb la seva actuació a la reconstrucció del Gran Liceu de Barcelona. Ell, com molts altres artistes, ha participat durant el darrer temps en actuacions sempre amb un caire totalment altruista per ajudar aquesta gran obra que serà l'orgull de tots els amants de la música, sobretot dels qui estimen el cant líric (òpera i sarsuela).

L'actuació d'en Josep Perelló es va dur a terme davant el Gran Liceu on va cantar "Aries" òpera de Verdi, Bisset, Puccini, així com cançons napolitanes.

En Josep Perelló ha estudiat a Palma i Barcelona, el seu mestre és en Jaume Francisco Puig que també ha estat mestre de grans artistes com Jaume Aragall, Josep Carreras, Vicente Sardinero i Josep Bros entre altres. Ha actuat a Palma, Barcelona i Milan.

Els projectes que té en curs són les actuacions, durant el mes de setembre al Col·legi d'Advocats de Barcelona, centre on es fan les proves del concert de cant internacional d'en Francisco Viñas i prepara l'òpera "L'Elisir d'amore" d'Onizetti. ♦

TROPICAL

Servei de begudes
i menjars de qualitat
a bon preu

**BAR
RESTAURANTE**

Avda. Carles V
Tel. 66 11 17

CLINICA DENTAL

Dr. Ll. Galmés Ferrer

HORARI:

Dilluns, dimecres i divendres (9 a 14)

Dimarts (9 a 13 i 17 a 19). Dijous (9 a 13)

Divendres horabaixa (16'30 a 20h)

Carrer Major, 77 - Tel. 66 20 17 - LLUCMAJOR

Folklore alemany i polonès a Lluçmajor

Joan Pons

Fotos: Xisco Vidal

Enguany visitarem la nostra illa i concretament Lluçmajor dues agrupacions folklòriques estrangeres, convidades per l'agrupació local "Aires del Pla llucmajorer".

L'agrupació "Luneburger Heide" de Hermansburg (Alemanya) va estar amb nosaltres del dia 22 al 28 de juliol i va actuar a les festes de Sant Jaume de s'Estanyol i també va actuar, juntament amb l'agrupació "Aires del Pla llucmajorer" a una festa a Porreres organitzada pels nostres amics de "S'Estol porrerenc". El seu batle Josep Roig els va rebre amb tots els honors i els va entregar un obsequi per part del consistori.

Els programarem uns itineraris per Mallorca; a Lluçmajor reconegueren l'estàtua del rei Jaume III perquè ells la tenien en miniatura, com a obsequi de l'Ajuntament quan nosaltres anàrem a Alemanya. També visitarem les fàbriques de calçats Miquel i Yanko a Lluçmajor (a les quals agraim l'atenció), la fàbrica de vidre Can Guardiola d'Algaida, els santuaris de Gràcia i de Lluc, el centre històric de Palma, Cala Mondragó, Sa Calobra, etc. etc.

L'allotjament, la manutenció i les passejades va anar sobretot a càrrec de la nostra agrupació i tot això implica feina i mals de cap sobretot econòmics. Ells quedaren molt contents i nosaltres convidats per anar a Alemanya quan volguem.

L'altra agrupació, "Sadezcoki" està formada per 40 balladors i balladores del poble de Nowy Sacz (Polònia). Estaren amb nosaltres del dia 6 al 14 d'agost i prengueren part a les festes de Santa Cànida. El diumenge dia 10 d'agost participaren amb nosaltres a l'ofrena floral a Santa Cànida, després d'acabar la missa cantaren dues cançons: la Madonna i el Pescador, dues peces meravelloses i molt aplaudides pel públic, i a continuació, davant les autoritats ballàrem dos balls nosaltres i dos els polonesos.

El mateix dia a les 7 de l'horabaixa ballàrem a plaça els dos grups. Els polonesos tengueren un gran èxit, ja

L'agrupació alemanya "Luneburger Heide"

L'agrupació polonesa "Sadezcoki"

que a Lluçmajor no s'havia vist mai un ball tan diferent al nostre, molt semblant al rus.

També els programarem unes excursions per Mallorca: per Lluçmajor, s'Arenal, fàbrica de vidre Can Guardiola, Castell de Bellver, Santuari de Lluc, Port de Sóller, Aquacity, etc..

Un dia abans de partir férem un sopar, els dos grups ballàrem junts, intercanviàrem obsequis i també quedàrem convidats per tornar-hi

l'any que ve a uns altres festivals.

L'agrupació "Aires del Pla llucmajorer" volem expressar el nostre agraïment a totes les entitats i persones que han fet possible que l'estada de les dues agrupacions estrangeres alemanya i polonesa hagi estat d'allò més agradable. Els col.laboradors foren: l'Ajuntament de Lluçmajor, Aquacity, "La Caixa", "Sa Nostra", Col.légi Sant Bonaventura, SYP, Cafè Rico, Olis B. Vicens, Panrico, Julià Puig i Aldi. ♦

BIBLIOTEQUES DE MALLORCA

- Centre Coordinador -

Biblioteca pública municipal de s'Arenal

Ajuntament de Lluçmajor
C/. Berga, 64

07600 s'Arenal (Lluçmajor)
Tif. 49 00 02

Horari: De dilluns a divendres de 15'30 a 20'00. Dissabte de 10'00 a 13'00

Novetats

- Llibres -

Josep M. PALAU I CAMPS: **Unes lligacames negres**
Miquel MAS FERRA: **Cami de Palau**
Vicenç VILLATORO: **Memòria del traïdor**
Oriol VERGÉS: **Els Boira en un xip**
Damià HUGUET: **Les fites netes**
Gabriel SABRAFIN: **Entre el foc i el fum**
C. CAVAFIS: **Poemes canònics**
Antoni VIDAL FERRANDO: **El batec de les pedres**
Seamus HEANEY: **La literna del espino**
Silvia AYMERICH: **Els déus de Califòrnia**
Nick HORNBY: **Alta fidelitat**
David LODGE: **Terapia**
Timorhy MO: **Agridulce**
José Carlos LLOP: **Consulados fantasmas**
Jerònia PONS PONS: **Companyies i mercat assegurador a Mallorca (1650-1715)**
Victor GAYA: **Manual per protegir-se de mestres i educadors**
Antonio MARTINEZ TABERNER, Joan MAYOL SERRA (eds): **S'Albufera de Mallorca**
ALBAIGÉS I OLIVART: **Diccionari dels noms de noi**
ALBAIGÉS I OLIVART: **Diccionari dels noms de noia**

Novetats infantils i juvenils

- Videos -

«**La petita locomotora**», Dave EDWARDS
«**Imatges i sons de l'aigua**», Serveis de Cultura Popular
«**Falix Ciències, I**», Serveis de Cultura Popular
«**Molt soroll per res**», Kenneth BRANAGH

- CD -

Ossifar en directe
UC, **Entre la mar i el vent**
La genial obra de Raphel Pherrer
Banda sonora de Braveheart
OASIS, (What's true story) **Morning glory?**
EURYTHMICS, **Greatest hits**

Consell Insular de Mallorca

S'Arenal

Homenatge als fundadors

Tomeu Sbert

Foto: Cortesia Tià Vallespir

- Formant part dels tradicionals actes festius populars de Sant Cristòfol, s'Arenal va retre un emotiu i entranyable homenatge als seus fundadors, a aquelles persones que en el segle passat es varen establir on aleshores era una zona pràcticament verge, de cases i de gent, famílies vingudes de diferents indrets de Mallorca com Llucmajor, Coll d'en Rebassa, Muro, Algaida i altres contrades.

L'homenatge va tenir lloc el parc urbà de defora la Plaça Major, on quedà instal·lat un antic molí de fusta, molí que servia per treure les peces de marès del fons de la pradera, o també senallades de bagatge o trossam de peces rompudes. De vegades era l'esposa del mateix trencador qui estirava a la roda del molí, i així ajudava a dur la tasca endavant. Eren altres temps i com veis, en això ja existia una certa igualtat de sexes.

Després d'un acte religiós, la comitiva es va dirigir, amb acompanyament de la banda de música, la imatge religiosa i les autoritats, al lloc abans esmentat. Hi hagué unes paraules de Tià Vallespir, una de les persones organitzadores, després benedicció a càrrec del rector P. Jordi Perelló i tancament de l'acte pel batle Gaspar Oliver.

Hi assistiren antics treballadors, encara plens de vida, familiars seus i sobretot volem esmentar la presència de néts, gent joveneta que ara ja només aguanta les antigues batalletes del padrí, però... no estirarà, si Déu ho vol, a la mala, al vell molí. Des d'ara, aquest és un motiu per perpetuar la memòria d'aquells aventurers esforçats treballadors, els trencadors de marès, i amb el mèrit de ser els veritables fundadors de s'Arenal.

Premi als arenalers populars

- Amb el patrocini de l'Ajuntament de Llucmajor, i mitjançant milers de vots emmesos per tothom qui ha volgut,

Trencadors (i algunes trencadores) de marès, junt al molí-homenatge erigit a s'Arenal.

insertats a la revista local "S'Unió de s'Arenal", foren elegides les persones de s'Arenal, més populars de l'any.

Cultura: Sor Catalina Bosch Sansó.

Esports: Josep Dols Bibiloni.

Àrea social: Jordi Perelló Frontera.

Altres àrees: Pere Canals Morro.

Tipisme: Consuelo Zaragoza Fernández.

Comerç: Sebastià Ballester Mas.

Turisme: Bartomeu Sbert Nicolau.

Aquest darrer resultà ser qui aconseguí major nombre de vots i per això va rebre "Ses eines des trencadors", de mans del batle G. Oliver i nomenat "Arenaler popular de l'any". L'acte va tenir lloc a l'Església Parroquial i cuidà del locutori Mateu Monserrat.

Amics dels Reis d'Orient

- L'animós i empenedor grup "Amics dels Reis d'Orient" va concedir, com cada any, els seus habituals premis a persones o a entitats que per una causa o altra destaquen per la seva tasca positiva per s'Arenal.

Després de la dissertació del seu president, Joan Ferré, es va procedir a l'entrega dels premis que varen ser aquests: Premi Rei Melcion a Bernat Avargues, a títol pòstum, primer president que fou del Grup i un dels fundadors.

Premi Rei Gaspar, a Malen Terrassa, entusiasta col·laboradora del mateix grup i les seves festes, sempre en favor de s'Arenal i les seves gents.

Premi Rei Baltasar, al grup Joves d'Acció Social de la Parròquia de s'Arenal.

Enguany el premi "carbó" va quedar desert.

L'acte va ser tancat pel batle Gaspar Oliver i es va servir un refresc al pati de devora la Parròquia.

Torna el Dia del Turista

Dia 26 d'aquest mes de setembre se celebrarà, el simpà-

SPORTS

ca'n salom

Sabates

GUANTITOS

Infantil i juvenil

(Talles 18-40)

C/. Músic Joan Xamena, 12 • Tel. 66 14 84 • (Llucmajor)

tic anomenat "Dia del Turista". És una diada festiva que es va implantar a la nostra zona turística la dècada dels setanta. Es va celebrar un bon grapat d'anys però després va deixar de celebrar-se. Enguany, amb la nova junta directiva de l'Associació d'Hotelers que presideix el llucmajorer Miquel Vidal Fullana, la diada retorna.

Hi haurà exhibició equestre, ball de bot i dels altres, elecció de misses a alguns hotels, concert de música clàssica, màgia i focs artificials. Tot pensat per fer disfrutar els turistes.

UD Arenal

- L'equip de la UD Arenal va fer la presentació dels equips. Un total d'onze presentats per la junta directiva presidida per Pep Dolç. El retorn la temporada passada del primer equip a III Nacional ha despertat de bon de veres l'afició arenalera.

El conjunt de jugadors és aquest (del primer equip): Pedro, Molina, Miranda, Amor, Nito, Ruiz, Andrés, Roque, Angel, David, Pou, Bartolo, Cantero, Dani, Castaño, Troya, Enrique, Vela, José G. i Vidal.

Continuen com a tècnics Quique Ogazón i Tomeu Socias.

Notícies breus

- L'Associació de Persones Majors de s'Arenal va fer un brillant acte de cloenda del Curs 1996-97, presidit per Rosa Estaràs juntament amb el batle Oliver i el president local Maties Salvà.

- Sopar de gala a Aquacity a benefici de la lluita contra el càncer. Presidència de Jaume Matas i Joan Huguet, juntament amb el batle G. Oliver i la presidenta local Cati Mestres.

- El pregó de festes d'enguany va anar a cura del Doctor Pere Salvà Tomàs, el qual va parlar del tema "La demografia de s'Arenal de Lluçmajor. D'un poble de trencadors i pescadors a un centre turístic". En va fer la presentació el Doctor Miquel Sbert i Garau.

- A l'església Parroquial es va presentar el nou "Cor de Gent Major en Marxa", dirigit per Jaume Oliver i Maura. Pere Coll va cantar uns versos fets en honor de Sant Cristòfol.

- Pep Lluís Corral Sánchez, policia local, amb 9 anys de serveis continuats a s'Arenal-Palma ha passat a la reserva passiva. Dies passats va rebre homenatge d'amistat d'un grup d'amics.

- Xisca Cerdà Santaner ha participat al campionat del món de vela, Optimist, representant Espanya, on va tenir una discreta actuació. Aquesta regatista pertany al Club Nàutic Arenal.

- Una nova important oferta complementària la constituirà el circuit de velocitat que es construeix a Ca n'Aulet, a pocs quilòmetres de s'Arenal.

- Es va disputar el "XXV Trofeu Son Verí" de petanca. En masculins va triomfar el Punta Verde i en femenins una mateixa tripleta del CP Son Verí. Es va retre un sopar-homenatge amb motiu dels primers 25 anys de vida del club, amb plaques a Bernat Fiol, Gaspar Oliver, Aina Sastre i a aquest informador.

- Les actuacions del grup de teatre "Picadís" durant aquest estiu per diferents pobles de Mallorca es compten per èxits. "Operació Figues seques" és el títol de la comèdia que posen actualment en escena. ♦

CARNISSERIA □ XARCUTERIA

ZANOQUERA
GARCÍAS

Plaça Espanya, 62 - Tel. 66 13 02 • LLUCMAJOR (Mallorca)

CENTRE OPTIC
EXPOLENT

C/. Sant Cristòfol, 30
Tel. 44 13 74
S'ARENAL

Restaurant

"AL SEU GUST"

CHEF:
PEP MARTÍNEZ

LOCAL CLIMATITZAT

MENÚ DIARIS

TANCAT EL DIMARTS

C/. NICOLAU TABERNER, CANTONADA
PASSEIG JAUME III. TEL. 12 03 12

Reformada l'ala de migjorn de "Ses Escoles"

Les obres, amb un pressupost de devers 55 milions, s'han realitzat aquest estiu.

F. Verdera

Fotos: C. Julià

- Mentre professorat i alumnat del CP Rei Jaume III eren de vacances, el ministeri d'Educació ha realitzat la segona fase de les obres de reforma i rehabilitació del centre escolar. Amb un pressupost de devers cinquanta-cinc milions de pessetes, s'ha completa la posada a punt de l'ala esquerra de l'edifici i així s'han culminat els treballs realitzats l'any passat.

Les obres, realitzades els mesos de juliol i agost, es refereixen a la renovació de les aules destinades a pàrvuls. Concretament, s'han rebaixat els celrasos i s'han reduït les dependències perquè la llei actual estableix menys alumnes per aula (vint-i-cinc), mentre que la construcció inicial preveia una capacitat per a 45 alumnes d'Educació Primària. El 1936, data de l'entrada en servei del centre escolar, no va existir l'ensenyament per a pàrvuls.

A l'esquerra de ses Escoles, s'ubiquen les sis aules de preescolar. Quatre d'aquestes ja alberguen l'educació infantil (de 4 a 5 anys i de 5 a 6 anys) mentre que les restants, de nova construcció, es destinen a la posada en marxa de l'educació infantil dels més petits, de 3 a 4 anys.

Els alumnes de les aules esmentades, compten amb els seus propis banys, separats de la resta d'alumnes, així com

d'una ampla zona d'esplai en haver-se condicionat els terrenys de migjorn del recinte escolar. La reforma també ha inclòs una nova instal·lació elèctrica, mentre que la de la calefacció sembla que ha quedat pendent per a una de les properes fases de les obres.

D'altra banda la rotonda de l'ala de migjorn de l'edifici ha estat reconstruïda i tancada de vidrieres. Encara no s'ha decidit el destí de l'habitacler recuperat, però una de les opcions que discuteixen els responsables és la seva utilització com a sala de professors. La reforma, duita a terme el passat estiu, també inclou noves dependències per a la Direcció, Cap d'Estudis, Secretaria i per a l'AMPA, així com una remodelació del local que acollirà la nova biblioteca del centre.

De moment, s'han finalitzat dues fases de les obres de rehabilitació i reforma de ses Escoles. Ara queda pendent l'ala dreta de l'edifici les obres de la

qual estan previstes per al pròxim any. El ministeri d'Educació ha realitzat una inversió que supera els cent milions de pessetes, fins al moment.

Les fases restants del projecte, segurament ja seran responsabilitat del Govern Balear ja que a començament del proper any l'executiu, que ara presideix Jaume Matas, s'haurà de fer càrrec de les competències d'Educació. ♦

10

Sa Llibreria

Llibres, contes,
jocs educatius,
material d'oficina

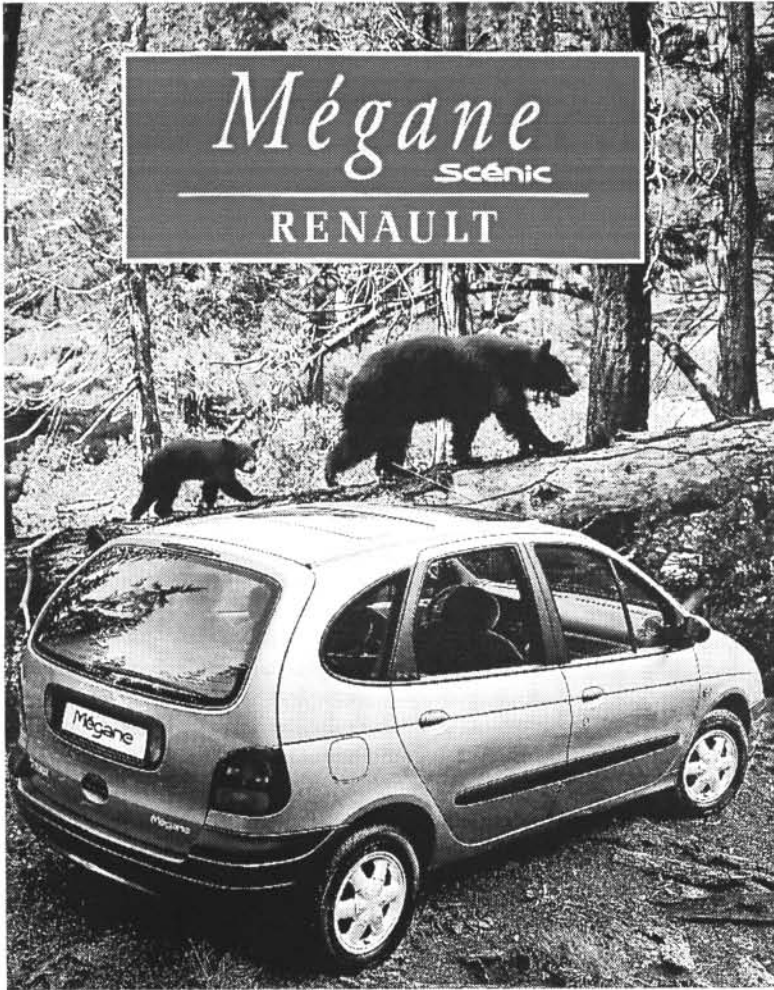
C/. Sa Font, 15 (Llucmajor)

PERRUQUERIA

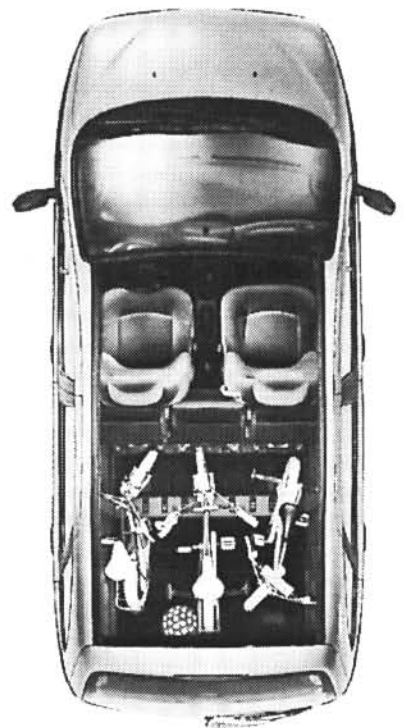
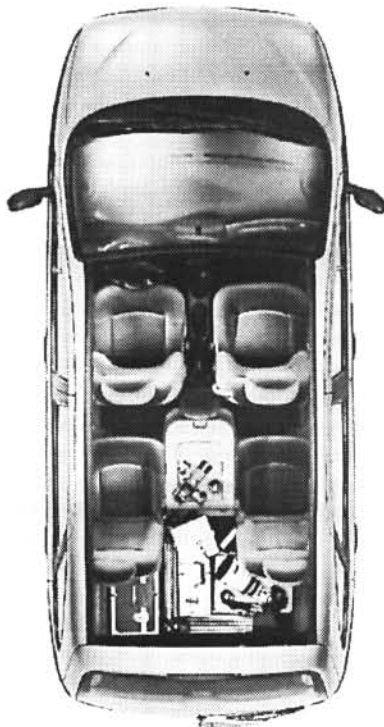
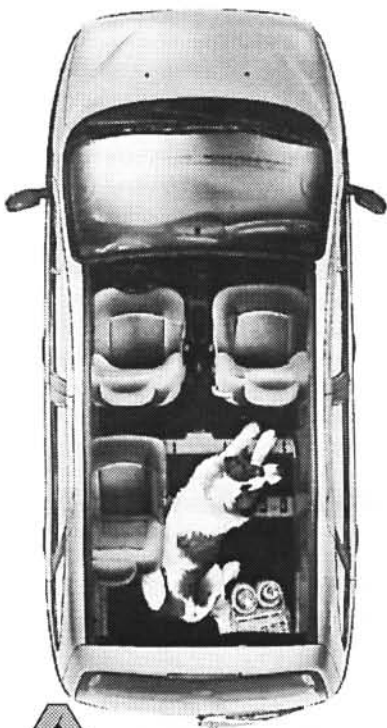
Fina

C/. d'Es Vall, 49

Tel. 66 11 58

*Viu-lo
a la teua
manera*

RENAULT
EL PLACER
DE VIVIRLOS

BARTOMEU JAUME NADAL, S.A.

Ronda Migjorn, s/n - Tels. 66 01 40 i 66 00 41

Quatre mots

Miquel Vidal, nou president de l'Associació d'Hotelers de la platja de Palma

I. Barceló

Foto: C. Julià

Com veis la problemàtica turística de la zona, especialment de s'Arenal?

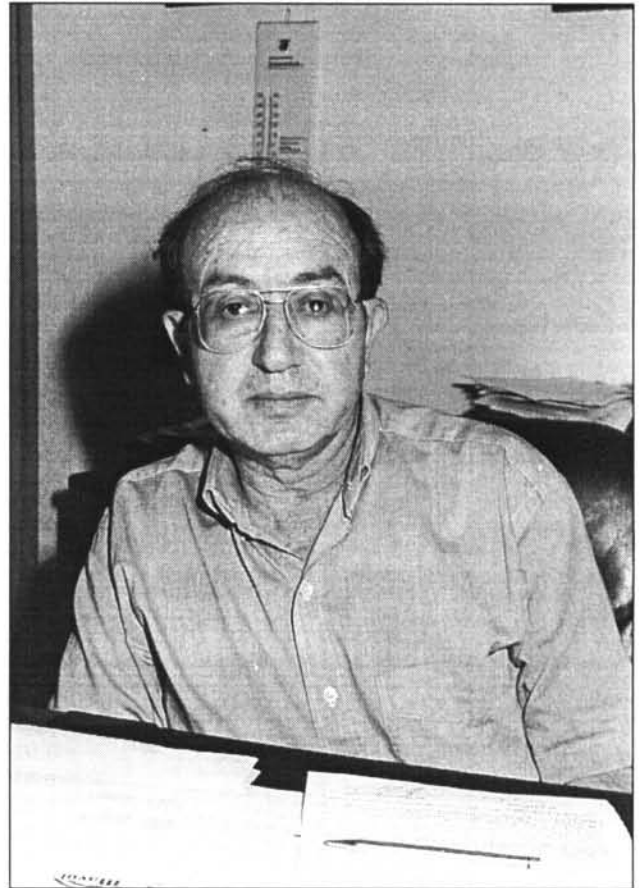
- L'Associació pretén solucionar els defectes de la zona que siguin solucionables ja que ni ha que no ho són. A la part de Llucmajor el problema és més greu que a la zona de Palma perquè hi ha més edificacions, gran manca de zones verdes dins el case urbà i una primera línia que necessita embellir. Aquí hi ha solucions urbanístiques però fins ara ningú no s'ha atrevit a plantejar-les. A Calvià el govern central i balear han donat ajudes a l'Ajuntament per poder comprar edificis per enderrocar i així aconseguir més zones verdes on facin falta.

Un altre problema que hi ha a la part de Llucmajor és la manca d'aparcament. El nou Pla urbanístic hauria de preveure que les noves edificacions es fessin amb dos aparcaments per pis ja que és aquesta la mitjana actual de cotxes per habitant a les Illes.

També hem demanat a Costes que faci un projecte des de Cala Estància (Ca'n Pastilla) fins a s'Arenal amb una il·luminació i reparacions adequades perquè aquesta zona és molt millorable. Ens han contestat que aquesta és una petició que s'ha de fer als Ajuntaments, en aquest cas als de Llucmajor i de Palma.

Què opinau de la neteja de les platges i l'aigua de la zona?

- Crec que no és suficient, sobretot quant a la puresa de l'aigua. Les deficiències són més accentuades a la zona

12

CLÀSSICS • NOVETATS • IMPORTACIÓ

Teixits Llevant

Atenció Especial als Llucmajorers

Plaça Barcelona, 2 (zona Es Forti)

Tel.: 45 70 78 • PALMA

DOLÇ I SALAT

FRUITS SECS • CONGELATS
POLLASTRES A L'AST

Plaça d'Espanya, 8 - Tel. 66 24 06 - LLUCMAJOR

llucmajorera en què un municipi de 40 km de costa té una depuradora a s'Arenal, que tira aigües a la mar i que la depuració, sens dubtes, ni és de tercer grau. Es va parlar d'una macrodepuradora però la realitat és que a Madrid no hi ha res pressupostat tot i la necessitat que en tenim.

Creis que hi ha solució per la qüestió circulatoria a s'Arenal?

- És un problema de difícil solució però que es podria millorar substancialment; es podria dur a terme en dues o tres fases: en primer lloc, obrir un carrer que anàs des del tennis Arenal fins a la rotonda de la depuradora. La zona verda ben adecentada serviria de passeig i per anar al camp d'esports i al nou Institut. Aquest nou carrer seria fàcil de comunicar amb un pont que anàs cap al carrer Antoni Galmés i continuàs per Dragonera sortint a la benzineria; des d'aquí, i això ja és al Pla General, hi ha una comunicació no gaire costosa, per damunt del Torrent d'es Jueus amb un pont per darrera el del tren i que surt per sobre de l'hotel Copacabana, comunicant s'Arenal de Llucmajor amb el de Palma per la urbanització de Bellavista, al costat de Ses Cadenes. També hem demanat a Carreteres que des de Ses Cadenes facin una sortida cap a l'autopista de Llucmajor i Santanyí.

També s'ha de tenir en compte els desplaçaments a peu i en bicicleta, per passejar, sobretot en vistes al turisme d'hivern. En aquest cas, seria bo per la zona que el pas per bicicletes i peatonal que comença al passeig Marítim de Palma i continuarà p'es Molinar, s'ajunti amb el de la Platja de Palma i que des de s'Arenal arribàs al Cap Enderrocat, si pot ser pel costat de la mar i, on no sigui possible, per segona fila. Les instal·lacions militars del Cap podrien ser un lloc de visita pel turisme, tan estranger com de l'IN-SERSO.

A més es podria fer una via per a bicicletes i arranjar alguns revolts des de cala Blava al Cap Blanc. Per apropar Llucmajor a les zones costaneres s'hauria de reparar i ampliar el camí de sa Torre.

Quina opinió ens podeu donar sobre el turisme de la zona de s'Arenal de Llucmajor?

- Pensa que si es fan millores com les que hem esmentat, cosa possible a curt i a mitjà termini, millorament de la façana de la mar, aparcaments, millorar la platja de s'Arenal així com el trànsit... les 10.000 places turístiques que hi ha a la zona llucmajorera de s'Arenal pujarien de categoria i milloraria la qualitat de vida dels que l'habiten. Si no es prenen mesures per millorar la zona, el turisme que vendrà continuarà essent de baix poder adquisitiu i només d'estiu, amb la possibilitat d'anar de cada vegada a menys.

CENTRE DE PREPARACIÓ AL PART

Catalina Serra Calafat
(Comare)

**També hi ha servei de
massatges terapèutics**

Cl. Rigo, 73 - Tel. 66 24 90

BAR - CAFETERIA

CAN LAMPINO

- Menús casolans diaris
- Gran variació de plats combinats
- Pizzes casolanes fetes al moment
- Tapes variades
- Carn a la brasa
- Terrassa amb jardí

C/. de Gràcia, 59 (Llucmajor)

FUNERÀRIA

**Nostra Senyora de Lluc
A. SASTRE**

*C/ Revetla 9 i 11.
Tel. 62 01 46 (Santa Maria)*

El Sr. Sastre de Santa Maria, gerent de la Funerària Ntra. Sra. de Lluc, ha nomenat un representant per atendre qualsevol servei funerari, per informar sobre els preus, per poder concertar el servei que es desitgi amb antelació i per poder evitar qualsevol sorpresa.

El nostre representant atindrà serveis particulars i de la nostra Companyia d'assegurances les 24 hores.

*C/ Ciutat, 127-1r. Tel. 66 18 62
(Llucmajor)*

Quaderns de Fum Major

Basques, calitges i cartes anònimes

Miquel Cardell

Amb Sant Miquel i les fires a l'horitzó del calendari, com si tot plegat fluís amb monòtona placidesa municipal i rutinària, comença Setembre i acudim a la vila, retornats de la diàpora estival. Sortim dels dies agitats de la temporada alta o de la indiferenciada placidesa del lleure vacacional, suant encara, patint les basques que s'alternen amb els capricis tempestuosos d'una meteorologia imprevisible, i comença a semblar-nos que el panorama de l'Agost perd relleus i colors i es difumina, ombres just, figures que es comencen a confondre en la memòria tal com a la vista els perfils coneguts del paisatge llucmajorer eren només siluetes, indiferenciades quasi en la calitja, el dissabte de Santa Càndida. Capricis estivals de la circulació atmosfèrica que ens aclaparaven amb el pes d'un ventot d'Àfrica engreixat amb humitats mediterrànies, em direu, o un avís de la Santa patrona, qui, no conformat-se amb la protocolària dutxa dels paperins -que tampoc no és tan original: a cada poble de l'illa que venera el seu advocat celestial en aquest temps, en sentireu cantar virtuts consensuats, i tampoc no és cosa d'armar plet vindicatiu de mèrits tan poc substanciosos- ... bé, em demanava si la màrtir de Roma no ens devia enviar, amb tan caliginosa pesantor, amb tal disolució de les vistes familiars, un missatge, un avís en forma d'averany climàtic a fi de mostrar-nos la incertesa, vaporosa i feixuga naturalesa del nostre conviure, mancat d'un mínim acord, d'una dosi homeopàtica de reflexió serena i debat conscient sobre

aquest present que ens fa el futur.

D'altres opinions sostenen, i no veig, tal com van les coses, perquè no les hauriem d'escoltar, que les basques i la calitja eren només el resultat de l'increment en graus de temperatura corporal i humitats variades que va provocar entre els, honests però no petrís, mensuals, proletaris, pensionistes i joveçans de la vila l'actuació a l'escenari privilegiat del nostre programa festiu de la molt famosa vedette Marlene Mourreau.

Que hi havia expectació, m'ho demostra la varietat de comentaris previs que n'havia pogut sentir: *l'Ajuntament comença les festes amb pornografia a Plaça*, em deia un, no sense malícia; *és molt bona, aquesta, surt a la televisió*, afirmava una madona davant el prestatge de conserves d'un súper local, demostrant de pas quina és la lògica de les coses avui en dia, de manera que tenir un raconet de pantalla sembla mèrit suficient per sortir a redol i garantia de qualitat.

No vaig veure el show, perquè aquell vespre a Campos, participant a un acte d'homenatge a Damià Huguet que va aplegar centenars de persones: ja ho veis, hi ha pobles que consideren que la cultura, una cosa com la poesia, té un lloc al programa de festes, i gent que hi va. No vaig veure el show, però he vist prou algun programa televisiu de l'starlette per fer-me una idea aproximada de tot plegat i imaginar quin espectacle és capaç d'oferir aquesta Venus de televisió privada i pàgines centrals d'Interviú, de mèrits evidents:

comes inacabables, ventre llís, corbes precises i vertiginoses, pits fruitals... obra mestra d'una naturalesa convertida en dissenyadora de Playboy o d'algun modern Pigmalió de la cirugia i la pròtesi; una Venus, però, sembla que no gens amiga de Talia ni cap altre deessa relacionada amb res que tenguí a veure amb art o sensibilitat. Sal grossa, pit i cuixa, verdors casposes i de migrat profit, si el padró municipal no demostra el contrari passats nou mesos. No vaig veure el show, ni sé que va costar, i m'estim més no saber-ho ni qüestionar-ho. Al cap i a la fi, he repetit massa vegades les meves idees sobre la compatibilitat entre la diversió festosa i un mínim de qualitat, de dignitat si voleu. I si un milió de mosques consideren que el fems, els detritus sòlids (perquè la merda, que diu un bon amic, és una substància molt elaborada) són nutritius i saborosos, idè mengem-ne i receptem-ne, que un vot és un vot.

Només vos diré que aquest estiu he anat fins a Sa Pobla on, amb quatre duros, programen un festivalet modest però magnífic que, quatre dies abans del nostre cabaret, duia a la plaça poblana un concert inoblidable dels millors músics de jazz espanyol. Per no parlar dels festivals musicals de Pollença, Valldemossa, Artà, Cala Rajada... que les comparacions són odioses i amb un mal de ventre tampoc no hi guanyarem res, i tal vegada l'ase no està per tan delicats xampús. I que, a alguna rotllada revetlera, amb la desvergonyia pròpia dels brindis que l'ocasió propicia, es plantejava un dubte cruel: l'any que ve, duim Norma Duval o invertim el pressupost en ope-

14

La Palmera

es fasser

Histodiador Terrasa, 37
Teléfono 66 04 69
LLUCMAJOR (Mallorca)

SA FILOA

C/ MELIÀ, 3 - LLUCMAJOR

rar certa voluntària a la clínica de Son Verí, i així amb la paga mensual, finalment justificada, en sortirem i tendrem show tot l'any, programa a Tele Fumma i tot, vist que només li interessaven les propagandes de qui per ara mana (i paga?). I és que la gent és tan dolenta que hi ha qui suplica al destí que la titulada regidora de cultura ho sia per mèrits secrets que la pública opinió ignora, i així, afegeix, hi haurà algun motiu per tenir-la allà on és i un mínim de racionalitat quedarà salvada. Exagera, clar, i és injust: comença a estar ben convençut, com que no n'hi agafen cap que no hi sia, que és realment la persona adequada per la política cultural que el seu partit i els seus líders locals desitgen, la política del zero total i coca amb prebes en complir vuitanta anys, si no estàs avergonyit que t'hi vegin, que jo hi estaria, si no passàs fam. Qui no vol pols, no va d'eres, i qui sap, si es fomentaven els hàbits de la reflexió i l'esperit crític, on podrien acabar els vots.

* * *

Submergida en la basca i la suor, la multitud voltava Plaça, com a aquell text d'Octavio Paz, dibuixant la roda de la vida, una roda on les persones canvien, i les jovenetes passen de la sabata plana a la plataforma de pam, de les estretors als vols, de les breus faldilles als dispendis tèxtils, de la mateixa manera que les fesomies, de pares a fills, semblen surar, d'any en any part damunt anècdotes i atzars: *Caminaven... com ho havien fet les generacions fuites i com ho farien les venidores. En caminar amb els seus parents, veïnats i coneguts, caminaven també amb els morts i amb els qui encara no naixien: la multitud visible era part d'una multitud invisible. Tots plegats caminaven a través dels segles pel mateix camí, el camí que anula els temps i aplega els vius amb els morts. Per aquest camí partim demà i arribam ahir: avui...* És el camí de la festa, borbolleig, cristall del riu, la torentera o el bassal del conviure, del viure humà entre humans, i del viure d'una comunitat que és camí compartit des d'una memòria comuna: la mica de sentit que pugui tenir això de ser llucmajorers, si és que en té, ara, amb Internet, satèl·lits, alemanys i jovençans que escainen com sempre, però en castellà. Una altra qüestió per pensar, per reinventar tal vegada; però, ara, renovant un any més els propòsits ressacosos de fundar l'Associació d'Enemics i Víctimes de la

Banda de Tambors i Cornetes i la Seva Diada Matinal i Intempestiva, la festa digeria les seves rutines, i el seu cadafal inútil i obsolet, com el castell de proa d'una galera naufraga en una època estranya, entre corregudes de nins que no canvien, mentre la Banda ens brodava la nostàlgia d'una atmosfera amb els colors de Duke Ellington i un saxo que ens punyia nostàlgies inconfessables, i trobàvem amics i intercanviàvem notícies al voltant d'un gelat rodad, de bomba, mentre la festa, com els coets, era ja només una pluja d'espines i un vol d'aucells, un lladruc de cans aquí i allà com un eco deixondit en la memòria que es propaga un moment abans de fondre's en la nit d'un altre estiu que veurà una alba amb poca gent envoltant, amb veles blanques apedaçades o xerxes de plàstic verd, els ametlers: homes i dones vells tomant la magra collita d'uns arbres malalts, de branques vinclades com gestos de bruixa entre dues clars d'un temps de canvis sense gaire control, d'un temps d'imprevists que, amb permís dels de sempre, costa de veure venir: Dilluns, dimarts, dimecres, tres...

* * *

I ho deixarem aquí, perquè s'adiriem poc amb l'atmosfera sentimental, calitja, també, inevitable, històries menys edificants de gegants sense vestir (ai, aquests secrets treballadors de la il·lusió, quan ens manquen), programes que semblen cedits a agències d'espectacles d'aquestes que sortien a les planes dels diaris amb parents que tornaven de la tomba per obrir llibretes bancàries i tractes amb el PP, aquest partit que ens governa i, aquest estiu, ha vist com els seus cappares inventaven una nova teoria jurídica: alguns són innocents fins i tot quan es demostra el contrari. Ja ho sabeu, aquesta meravella d'empresaris mig quebrats que regalen 50 milions per agrair la concessió del túnel de les nostres misèries, però no a canvi de la concessió. Una decisió debatuda a un consell de govern on quasi ningú no va debatre, i que va deixar fora del projecte una empresa relacionada familiarment amb un Fill Ilustre de la vila: Juan Caldés Lizana, que pujà en effigie als murs de la sala d'actes municipal de la mà de Gabriel Ramon, quan allò de les aigües i el clavegueram aquell que no acabava mai d'acabar.

* * *

Ara, aquest començament de Setembre que escric amb Lady Diana Spencer de cos present a totes les portades i pantalles, de cos escandalosament més present que les desenes de periodistes que enguany han mort assassinats a quatre passes d'aquí, a l'Alger per exemple, només per fer la seva feina, el cel és una llosa grisa sobre la ciutat del Fum Major, un pes ofegador de xafogor que, cop en sec, sembla obrir-se un poc per deixar passar un alè d'aire mentre comencen a caure quatre gotes fresques sobre les cases que, en la llum esbiaixada, d'un daurat pàl·lid, del sol ponent, mostren els relleus d'un paisatge quasi cubista, estricte i delicat alhora, vagament nostàlgic com una pintura d'Antoni Gelabert sobre la qual, incert i nítid, majestuós i angèlic, un peu als faldars de Gràcia, l'altre cap a s'Estanyol, s'aixeca fascinator, perfecte, l'arc de Sant Martí, com si volgués recordarnos la història de Noè, fer-nos cavil·lar de quina manera, els humans, de moments de casual perfecció, d'emotivitat rutil·lant, n'extreim, com alquimistes, el manà de la il·lusió, els brots alleujadors, però sovint feixucs, de l'esperança, les llenegadisses llavors del somni. Fermats a la necessitat d'un glop d'utopia, per venial que sia, dels grops d'una possibilitat d'anar per camins que semblen tan imperiosament necessaris per aquest vague nosaltres llucmajorer com estrepitosament improbables.

Les guitres de Pat Metheny i John Scofield m'acompanyaven en aquest sentiment que és com una alenada fonda que volgués retenir només el sentiment momentani, i en flairàs ja la nostàlgia. *Message To My Friend* es diu aquesta música que convida a cloure els ulls i perdre's pels seus climes de serenor, de pau immensa, com un Requiem molt antic i esperançat que no hagués vist mai Cala Pi d'ara mateix.

* * *

Però aquesta podria ser, qui ho sap, una actitud sospitosa, i la vila del Fum Major viu dies de pel·lícula negra: he vist als diaris que la Guàrdia Civil investigava personal sospitós - ecologistes? catalanistes? antiautopistes? petits empresaris locals? estanyolers antiport, d'aquests que van guanyant batalles, a vegades a causa de la pròpia prepotència dels contraris, d'altres seguint la pista d'uns milions que no són on tocaria? - de la feta enigmàtica d'aquestes cartes anònimes i sig-

nades per un grup desconegut, *Balears en català*, que han rebut els batles dels municipis per on ha de passar i fer maig la projectada Autopista de mig-jorn. Cartes amb grolleres amenaces del més tòpic estil mafiós i més o manco etarra. Sabem on vius, i els teus béns i la teva família i tal, i si no t'oposes a l'autopista veuràs. Entre els amenaçats, Gaspar Oliver. I les cartes amb encuny de l'oficina postal Il·lucmajorera.

Tot plegat, lamentable. I curiós. Primer, perquè en tots aquests anys de bajanades, putades, interessos socials injustificables, túnels i misèria molta, mai els defensors de la normalitat de la nostra llengua i de l'ús racional del nostre malmenat territori hem acudit a l'amenaça violenta ni a cap procediment que no begui a les fonts de l'esperit democràtic: ens contradiríem si ho féssim. Aquí, l'únic condemnat per un atemptat terrorista per causes pretesament lingüístiques ha estat aquest patètic fantasma feixista que és Kaime Martorel, qui, encara ara, es permet sortir als diaris fent apologia d'actituds terroristes sense que passi gairebé res del que passaria si algú en fes una desena part en nom d'altres idees. Aquí, l'únic terrorista mediambiental és una política que estira més el braç de l'ambició irresponsable d'uns poes que la mànegua de la futura habitabilitat de l'illa.

Segon, perquè, per molt que sovint coincideixin persones i idees, el normal és que col·lectius ecologistes apleguin les inquietuds ciutadanes per motius territorials, i grups culturals les lingüístiques.

I tercer, perquè la mateixa signatura dels anònims amenaçadors, *Balears en Català*, no deixa de cridar l'atenció per un motiu de pura paradoxa: la fórmula *Balears* (pronunciada amb les as obertes, com en castellà, naturalment,

com sí no) és la fórmula habitual de les inèrcies espanyolistes i, sovint, dretanes: escoltau els falcons del partit canyellista. És una forma poc elegant i hortera, provincial i provinciana, que poca gent amb sensibilitat lingüística, "*catalanistes*", usaria enlloc d'altres com *Les Balears*, *Les Illes Balears*, o *Les Illes*.

De manera que, fins que es demostrí el contrari, la meua hipòtesi apunta a simpatitzants de la ultradreta nostra de cada dia com a pressumptes autors de la literatura epistolar que ens ocupa, en una no gaire intel·ligent maniobra de desprestigi de "*l'enemic*".

* * *

Per tot això, el meu deure de solidaritat amb el batle de la vila quedarà només apuntat i no s'expressarà amb la rotunditat que mereixeria la cosa si em semblàs seriosa. Perquè, per molt que ell no s'ho acabi de creure a la pràctica, Oliver no és sols el batle, és el batle democràtic, tan democràtic com la situació permet, i amenaçar-lo a ell és, seria, amenaçar-nos a tots, fins i tot a aquells que ens oposam a la seva pràctica i les seves teories amb tots els mitjans de la paraula, el debat i les llibertats.

I no deixa de tenir d'allons, haver de defensar en nom de la democràcia un batle per qui aquesta sembla ser un molest tràmit de mínims que s'ha d'aprovar rascat i manipular a rompre amb la finalitat dominant de conservar el poder. Aquell que va enviar la força a tancar la parada d'aquesta revista perquè el seu contingut era contrari a la seva política en aquest enfangament que tans de disgust sembla donar-li de l'encimentada privatitzadora de S'Estanyol. Aquell qui a les eleccions s'escaquejava de debatre sobre un reglament de participació ciutadana prome-

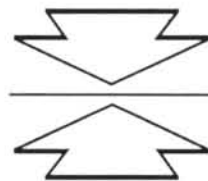
tent portes obertes a l'Ajuntament, i llavors tria quins comerciants i ciutadans poden i no poden assistir a les reunions que convoca, per interessats que estiguin en el tema. Ja sia aquest el de defensar-nos de l'irracional solc de seixanta metres d'asfalt de l'autopista o un canvi en la disposició del mercat fet a les males i sense avenir-se a raons, segurament com a maniobra per provocar de dividir els comerciants en el tema antiautopista.

* * *

Segur que si l'avorriment no ens ofega n'hauré de seguir parlant. Ara s'ha aturat de ploure, res, quatre gotes i més basca, i Paolo Conte canta aquella cançó seva que Adriano Celentano va fer popular en una versió més melíflua i festosament ingènua, quan a l'estiu Il·lucmajorer les cançons sobrevien pels carrers amb rivetes que escoltaven la ràdio darrera volateig de cortines, amb poc renou de motors: *Azzurro, il pomeriggio è tropo azzurro e lungo per me... Cerco un po' d'Africa in giardino tra l'oleandro e il baobab...* canta, i nosaltres cercarem un somni un poc selvàtic d'aventures al corral, entre la llimonera i el rameller de fulles, perquè a la vila del Fum Major hi ha poes jardins on evocar pel·lícules infantils o festeigs adolescents, i tal vegada massa subterrànies fetideses del més pur estil sicilià de Ford Coppola, massa indiferències que consenten a tot, no fos cosa, massa silencis vells florits amb sang quallada d'una història feta de feina i esperances, i del pes de massa silencis i misèries que, vull pensar, tampoc no ens acabàvem de merèixer. ♦

**CENTRE RECONeixEMENT
MÈDIC - PSICOLÒGIC**

Antoni Isern Oliver

METGE OCULISTA

Dra. Núria Busquets

(EQUIP CLINICA JUANEDA)

CERTIFICATS MÈDICS
PER AL PERMÍS DE
CONDUIR I D'ARMES

OBERT ELS DILLUNS
de 17 a 19'30 hs.

C/ Antoni Garcias 1-A
Tel. 66 22 82 (Llucmajor)

CITA PREVIA
Tel. 66 22 82 - 28 94 58

Fer pinya

Miquel Sbert

Periòdicament des de les tribunes hi ha la bona intenció feta manifest que ens exhorta a “fer pinya”. L’Alcover-Moll, com sempre, ens en fa cinc cèn-tims. No es tracta que l’exultant patriota ens convidi a fer de “fruit del pi, de forma oval o cònica, que consta d’una sèrie d’escames llenyoses imbricades entre les quals hi ha els pinyons o llavors”. Tampoc no ens incita a etzibar un “cop de puny, o en general, cop donat amb la mà”, ni, de lluny, a agafar una “borratxera forta”, més aviat sembla que l’orador ens insti a integrar un “conjunt de persones, animals o coses aplegades estretament”.

Ai, els oradors, sembla com si no poguessin romandre tranquils sense viure, ni que sigui una micòia, la vida dels altres. “Fer pinya”. En el meu temps -temps era temps, *tempus fugit*, temps que no torna- “fer pinya” era el que feien a can Puig: un líquid carbònic, dolcenc i peculiar, molt saborós i refrescant. Llavors sí que en “fèiem de pinya”, sobretot a l’estiu. Els líders però, no han de perdre el coratge. Han d’implicar-nos amb persistència en l’elaboració de la pinya. I han de fer-ho amb l’habilitat i la subtileza escaients per evitar malentesos i incoherències. No fos cosa que en comptes del DCVB fés-sim servir el diccionari de l’IEC i, lògicament, podríem ser titl.lats de forans en resultar ser la “pinya”, enllà la mar, un “conjunt de persones que recolzen el basament d’un castell humà” (*vade retro*).

Han de ser prudents els dirigents de masses -no de maces o macetes- a l’hora de proposar l’acció pinyera perquè poden ferir més d’una sensibilitat i aconseguir així, *ai las*, un efecte invers al desitjat. Què s’esperen sí, sobre l’escenari demanen per a la sessió multitudinària de l’any vinent “que cresqui la pinya”. Els volen que reaccionem els de nas afavorit? I els menorquins fredolers? Que els cresqui el propi i particular apèndix nasal als cappares o bé que es refredin fortament ells en persona i no els assistents a la massiva i consuetudinària acció lúdico reivindicativa. No s’estranyin, davant demandes com aquesta que algunes absències siguin més que notòries, notables.

Convé que repassin el diccionari els afectats de tribunes abans d’incitar la plebs a determinades accions. Bé que ho sabem que la ceba fa pinya, però la lexicografia és absolutament estricta i rigorosament fidedigna. I pot induir més d’una sorpresa, no gens gratificadors. “Fer pinya” és la locució. I l’Alcover-Moll, tan primfilat i tan exhaustiu no s’està de definir-la, la pèrfida as-severació. Afirmar, taxativament i en una única accepció, que tal acció vol dir: “no agafar cap animal un caçador”. Us asseguro que no hi afegesc ni hi llev cap mot. Ben calçats per aigua anam, sí al Born o a la cinquena forca a mà esquerra ens congregam, entre contents i coa baixa, per celebrar el frare resultant d’una caçada malenconiosament fotuda. Vaja pinya que ens han arriat!

La coherència però ens dona alè. Que mai per mai no ens falti i que, si és necessari que sigui doble o triple, si convé. Com a mínim que ho sigui tant de coherent com la que es desprèn d’una anècdota que recollia el Diari de Balears el dia 27 de maig passat. En una de les mil avinenteses que l’exercici del dret, tan discutit, de fer servir la llengua pròpia a casa nostra, fou escarnit per qualsevol xixibeu, la *performance* fou més o manco així: amonesta el dependent d’un supermercat a un client que s’expressava en català -modalitat balear-: “**estamos en la Península Ibérica y aquí se habla el español**!”. El supermercat, el dependent i el client es trobaven a ... FORMENTERA. El venedor, com és constatable, tenia més raó que un sant. Tant en la primera part de la seva oració coordinada copulativa, com en la segona i, sobretot, en l’imperatiu no descriptiu sobre el que aquí s’ha de fer i foris. És l’exemple de la coherència doble o triple a què al.ludíem, geogràfica, lingüística i normativa, en aquest cas. Com que dos i dos fan quatre -ves qui ho diria- l’harmonia és perfecta: la Pitiüsa menor és peninsular, Ibèria és aquí i “*aquí no se mueve ni Dios*”.

La pinya, la pinya... natural i sense almívar, per favor, en tot cas amb una miconia de Cointreau, que li dona bon gustet... No s’hi valen diccionaris, ni locucions ni frases fetes, la pinya és la pinya i, si estirem tots segur que tomba... ai, no! El que passa és que, gairebé segur, mentre feim pinya potser ens em-pinyaran. *Lo que yo te diga*, amic. ♦

Cartes

Dimitirà la Directiva del CN s'Estanyol?

Bernat Ramis

Per Sant Jaume, se sentien comentaris per S'Estanyol sobre la vostra encertada dimissió, i dic encertada pels motius següents:

1.- Com poguéreu comprovar les festes del nostre Club (no vostre) se celebraren amb més pena que glòria, perquè si deixam de banda el colobró dels 5.000.000 i plico de pessetes que Antoni Ginard va embutxacar al seu compte particular per cobrir els números rojos, fet que es va recordar a les passades festes de Sant Jaume, quan varen aparèixer col.locats a tots els pals d'electricitat de S'Estanyol, molts de retalls d'un dels periòdics que va denunciar aquest fet delictiu, i també és cert que va existir un total i absolut desinterès per part dels veïnats a anar al club per presenciar

la festa de l'associació.

És evident que la separació del Club dels habitants i residents de l'indret és total per ambdues parts.

2.- Igualment teniu la rotunda certesa que l'actual ampliació del port no s'efectuarà, ja que si es duia a terme estaria enmig de l'àrea natural de S'Estalella, i aquesta àrea està legalment protegida, i per altra banda confrontaria amb el mollet, també protegit per la llei.

Idò bé, davant això se presenta el pagament dels 74.000.000 de pessetes que, en concepte d'indemnització va convenir Antoni Ginard amb la constructora Ferroviària i amb els germans Pascual.

I jo me deman: qui haurà d'efectuar aquest pagament?

- Únicament el President?

- El President i la Junta?

- O probablement els propietaris dels amarradors?

Seran novament els tribunals qui ho decidiran.

Per tant, si Ferroviària reclama els 70.000.000 o bé els germans Pascual els 4.000.000, és inqüestionable que ni Antoni Ginard ni la seva junta defensaran els interessos dels propietaris dels amarradors, perquè si ho fessin així seria en perjudici seu.

En conseqüència, no hi haurà una junta que defensi aquests propietaris, ja que si seguïu vosaltres és indiscutible que agranareu al vostre favor per eludir el pagament dels 74.000.000.

Serà allò de "l'ase va dir al porc orellut".

A l'espera de la vostra dimissió vos salut. ♦

18

TALLERS MARINA

AGENT OFICIAL PEUGEOT

PEUGEOT

Partner

Expert

ELS NOSTRES VEHICLES INDUSTRIALS VOS OFEREIXEN ROBUSTESA, FIABILITAT, COMODITAT, SEGURETAT I MANEJABILITAT
C/. MARINA, 104 - TEL. 66 05 21
EXPOSICIÓ I VENDA: C/. MARINA S/N. - LLUCMAJOR

Foto
Elar

Reportatges

Fotos carnet, etc.

36 anys al

seu servei

C/. Nou, 8 - Tel. 66 06 32 (Llucmajor)

Xerrades de cafè

Un altre estiu a s'Arenal

Un que escoltava.-

- Que tal aquest estiu, a s'Arenal?
- Bastant bé, si tenim en compte els inconvenients i les dificultats que de cada any ens trobam per passar unes vacances de descans i de tranquil.litat així com pertoca.
- Però això ja se sap, si vols pau i tranquil.litat, no vaigs a s'Arenal sinó a s'Estanyol.
- O quedes a Lluçmajor...
- Bé, però pel que fa a s'Arenal, trob que de cada any està més degradat, entre els estafadors de la patatata, els lladres de la platja, el renou dels gats, els puticlubs i la brutor de tota mena, aviat serà inhabitable per a persones normals.
- Home! a aquests els agrada viure l'estiu prenent banys a la platja, estar a la fresca i poder dormir el vespre així com cal.
- Idò digues que a s'Arenal aviat no en quedarà cap, d'aquests privilegiats.
- S'Arenal, a l'estiu, és ocupat pel turisme anomenat "d'espardenya".
- Idò està mal dit, perquè a l'estiu quasi ningú no calça sabates...
- Jo diria que, d'estrangers pobres de doblers i d'esperit.
- Per això si les autoritats no hi posen remei, aviat s'Arenal a l'estiu es convertirà en un barri ple de putes i de delinqüents de tota casta.
- Sí, perquè malgrat les promeses que ens feren els governants a principi de temporada, els lladres i delinqüents no solament s'han mantengut sinó que sembla que han augmentat.
- I sobretot els trilers, que es riuen dels policies amb un joc organitzat propi d'una màfia incontrolada.
- El problema no és només dels lladres i estafadors, sinó que els mateixos hotelers i comerciants han propiciat un turisme barat i barater a una Mallorca amb tot inclòs: men-

ja, sexe, i renou tot lo dia...

- I és clar, quan molts de turistes que al seu país són persones acostumades a respectar la llei, quan veuen que aquí tot és permès es desmadren com la resta.
- El que és ben curiós és que les autoritats pensen que fent obres d'embelliment ja ho tenen tot solucionat; però mentre venguin aquests del "tot inclòs" (menjar, beure cervesa i boixar) res no compondran.
- Sí, perquè mentre uns embelleixen, els altres embruten.
- Aquesta temporada sembla que s'ha batut el rècord de visitants perquè diuen que els hotels i les pensions han estat plens de gom a gom.
- Fins i tot volien enviar turistes al Monestir de Lluc davant la manca de llits...
- Aquesta hagués estat la notícia més grossa. Figura't, un grup d'aquests "hoolligans" anglesos fent de les seves per aquell Santuari...
- A no ser que haguessin alternat les bauxes amb uns exercicis espirituals... ♦

19

Boutique

Tracte especial als llucmajorers

C/. Impremta, nº 1 - (Pas d'en Quint)
Tel (971) 72 40 98 - 07001 Palma de Mallorca

COSMETICA

PERFUMERIA

REGALS

ROBA INTERIOR

*Infants, home i dona
Cursos de Brodats Artesans*

C/. Major, 101 - Tel. 12 01 34 - Lluçmajor

PERRUQUERIA PUIGSERVER

25 Aniversari

HORARI D'ESTIU: De dimarts a divendres
de 9 a 12 i de 16 a 19
Dissabtes
de 8 a 1

C/. Orient, 8 - Tels. 66 20 08 - 64 05 14 (Lluçmajor)

De noms i de llocs

(XLIV)

Es Pujol

C. Calviño
F. Jaume
J. Jaume
J. Monserrat
A. M. Monserrat
F. Mut
Fotos: C. Julià

L'entrevista d'aquest mes està dividida en dues parts. Una la feim al propietari de la possessió D. Joan Vidal i Clar, nascut a Lluçmajor dia 31 de gener de 1926.

La segona part a en Miquel Gelabert i Font nascut el dia 15 de juliol de 1915 i a la seva germana n'Antònia nascuda el dia 3 d'octubre de 1919, els quals estigueren durant molts d'anys a la finca des Pujol.

Abans que ells ens comencin a parlar sobre aquesta possessió, volem donar-los les gràcies als tres per l'amabilitat que han tingut en tot moment amb nosaltres.

La primera part de l'entrevista la contesta D. Joan Vidal i Clar el qual ens va acompanyar en el recorregut que hi férem i ens va donar els noms de cada un dels seus sementers i tanques...

Com va arribar aquesta finca a les vostres mans?

Ve d'herència familiar. El meu padrí va esser el qui la va comprar i hi realitzà les primeres millores; després l'heretà el meu pare que a principis d'aquest segle l'amplià amb la d'uns quants trossos: "Cas Sabater" i "Can Goixo", que estaven just a la partió, i continuà fent-li millores. I ara ha arribat a les meves mans, després que el meu pare hi tengués esment tota la vida, ara vull dir que tenc la sort que la meva esposa, Isabel Contestí estima de bon de veres el camp, i a més coneix l'art del seu conreu, conseguirem situar-la entre les millors ateses de la vila.

D. Joan Vidal, Antònia Gelabert, Miquel Gelabert i Miquel Trobat.

Quins camins duen a aquesta finca?

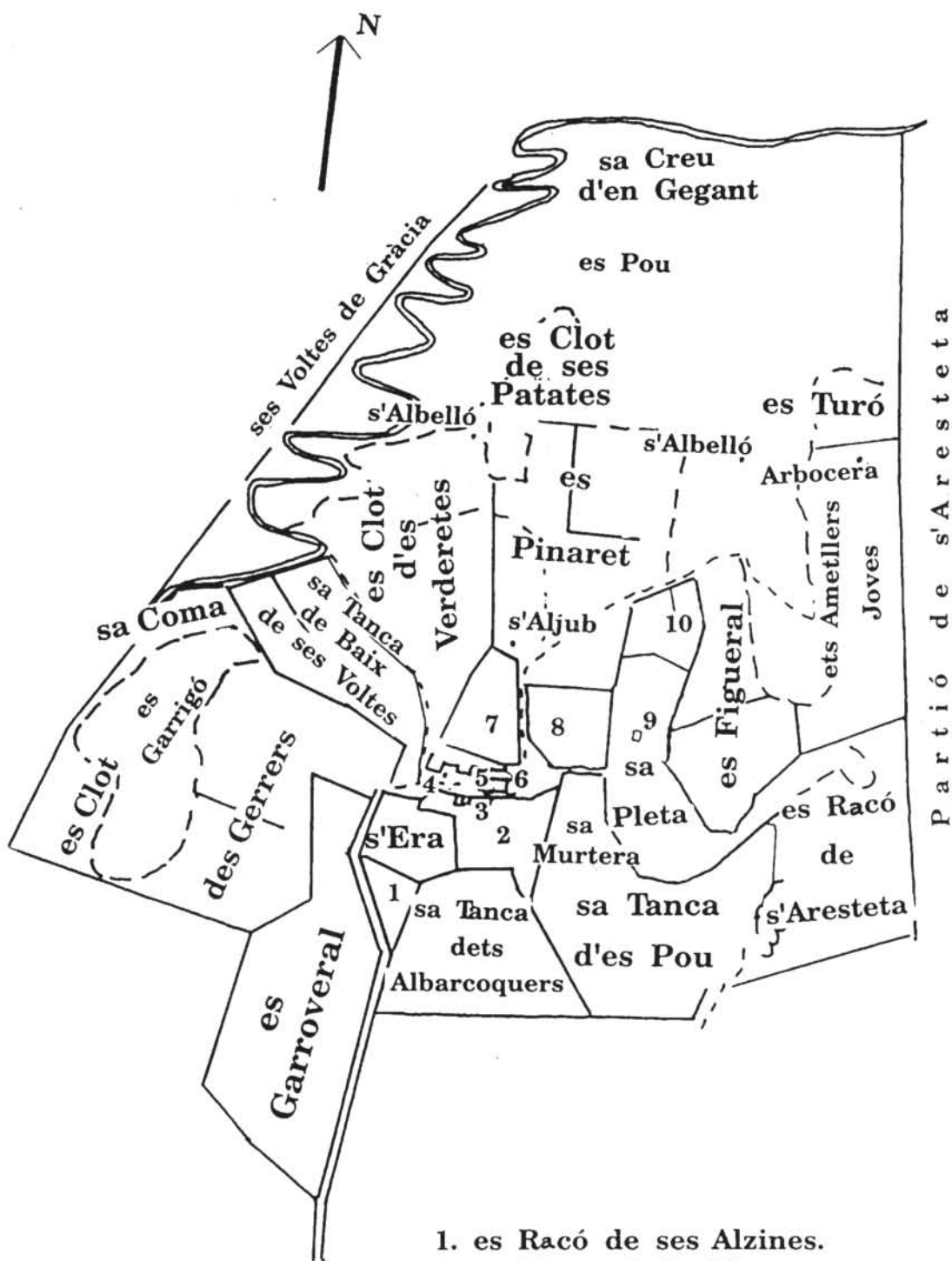
Dos són els camins que duen a aquesta finca del coster del puig: *es Camí des Pujol* i *es Camí de ses Voltes de Gràcia*.

En quins sementers està repartida la possessió?

Es Pujol està repartit en sementers i tanques majoritàriament tancades de paret seca i hi ha molta feina feta de marjades que separen dues velles de diferent nivell i eviten esllavissades.

Aquesta finca es reparteix així: *sa Tanca de Baix de ses Voltes*; *sa Coma*, amb el *Garrigó de sa Coma* i un tros de conradís; *es Clot des Gerrers* on, segons conten, hi venien a cercar argila; *sa Tanca des Pou* amb *sa Font des Pouet*, feta a la mala i empedrada que ja hi era quan el meu padrí la va comprar i sempre ha rajat. Si bé és una font de poal, el meu pare hi va dur un motor per fer una prova i en poc temps la va eixugar. Avui, que plou manco, encara hi ha aigua; *es*

Racó de ses Alzines en queden unes quantes de les moltes que hi havia; *es Garroverar*, record que era ple de garroverers i que cada any baixaven carretades i carretades de sacs cap a sa farinera; *s'Hortet* amb *s'Aljub de s'Hortet*, aquí s'hi feia verdura per a les cases i sempre era verd: faves primerenques, mongetes, pebre, tomàtiques, cols, xítxeros...; *s'Era*, tancada de paret, amb l'era i, just a la vora, un gran garrover per fer ombra; *es Figueral de Moro*, ple de figueres, on hi pasturava quasi sempre l'aviram de les cases, i que era molt important per dur a terme l'engreix dels pores negres; *sa Tanca des Albercoquers*, que de nin la vaig veure tota poblada per aquest arbre fruiter i record que en Jeroni i en Llorenç Sastre, juntament amb en Bernat "Bonjesús" i en Pau "Taqueta" vengueren a fer clots nous a aquesta tanca quan hi va haver la primera gran mortandat d'albercoquers i avui ja només en queden dos de bona casta; *Cas Sabater*, aquest tros el va comprar el pare a un sabater

Partió de s'Aresteta

1. es Racó de ses Alzines.
2. es Figueral de Moro.
3. ses Solleres.
4. sa Cisterna.
5. sa Bovera.
6. es Sestadors.
7. sa Tanca de darrere ses Cases.
8. sa Tanca de ses Potetes.
9. sa Barraca.
10. es Planter des Ametllers.

0 50 100 150 200 250 mts.

de la vila a principis d'aquest segle, ja fa un bon grapat d'anys; *Can Goixo*, és una tanca llarguera, antiga propietat de la família Clar "Goixo" de Lluçmajor que a la mort dels vells va quedar repartida entre els fills i que va comprar el meu pare; *Can Claret*, que són quatre quarterades, amb una caseta i un hortet, i que arriba al *Camí de s'Aresta*; *es Racó de s'Aresteta*, amb marjades que fan escala; *es Sementer des Ametlers Joves*; *es Figueral*, a un racó d'aquesta tanca hi ha un garrover gros que molts d'anys va donar una vintena de sacs, sacs de saqueta, també hi toball dels albellons més forts d'aquesta contrada. Record haver-hi jugat de nin, quan a l'hivern acompanyava al pare; *sa Pleta*, on s'hi troba *sa Barraca de sa Pleta*; *sa Tanca de Darrera ses Cases*; *sa Tanca des Potetes*, altra hora, plena d'aquest ametlers; *es Pinaret*, ple de pins joves. Dins aquest tros hi ha molta feina feta de marjades que, juntament amb els pins, no deixen que la terra davalli. Record que el pare deia que mai no havien d'arrabassar els pins ja que la terra nua no quedaria al lloc després de les primeres pluges; *es Clot de ses Patates*, el nom li ve perquè, després de la Guerra i durant un grapat d'anys es va sembrar de patates, i ben moltes que en feia; *es Garrigons*; *s'Arbocera*, a l'esperó que hi ha prop de *sa Tanca des Pou*; *es Clot des Verderetes*, on a més d'haver-hi d'aquesta raça d'ametlers, hi havia molts d'albellons a l'hivern; i per acabar *es Clot des Pere-batles*, que eren els darrers que tomàvem ja que eren tardans, tardans i sempre hi havia molts de bòtils.

Com es troba, avui, es Pujol?

Per uns anys la finca va estar deixada de la mà de Déu i es va fer malbé. Avui intentam recuperar el temps perdut. Una de les primeres mesures que varem prendre fou la neteja del pinar. Tot era ple d'herbes i els pins joves estaven massa espessos i per aquesta feina vingué un home de *Maria* amb un tractor dels grossos. El pinar va quedar net, i vos dic que tot és de blanquer i es poden fer clots de molta fondària, ja que és un dels redols de la finca amb més terra. Altres millores són: aixecar els enderrossalls que el temps ha fet a parets i marjades, voreres netes, i repoblar part de l'ametlerar i tot el garroverar. En Miquel Trobat d'Algaida és el qui fa la feina de pagès a aquest indret i va mllorant la finca.

Les cases d'Es Pujol.

La segona part de l'entrevista la contesten els germans Miquel i Antònia Gelabert i Font.

Quan venguéreu a Lluçmajor?

Nosaltres som de Sineu, allà va transcórrer la nostra infantesa, en el carrer Mirador número 3, prop del mercat, on el nostre pare tenia una de les millors barberies de la vila. Érem nou de família, els nostres progenitors i set germans, el més petit tenia tres mesos, el que va fer que el pare, en Joan Gelabert i Florit, que aleshores tenia quaranta-tres anys, cercàs una feina millor que possibilitàs surar la barquera.

Aquesta feina vingué de la mà d'un dels parroquians de la perruqueria, Don Pep Picornell, de Ciutat, propietari d'una cereria en el Call, que proveïa de candeles i ciris el convent de monges tancades de Sineu i que, de forma periòdica, venia a entregar les comandes i aprofitava per arreglar-se a ca nostra. Don Pep, era el propietari de Son Velardell, i amb una de les ocasions va insistir perquè el pare es fes càrrec de la seva possessió de Lluçmajor. Visitaren la finca, juntament amb la mare i la senyora Coloma Morey, dona de Don Pep. Hi anaren amb el cotxe de Don Pep, n'hi havia ben pocs en aquells temps, la gent anava a peu, amb bístia o amb bicicleta. Les terres els varen agradar i el senyor els va prometre molt i s'entengueren. Poc temps després ens vàrem trobar tota la família a Lluçmajor, fent d'amitgers a Son Velardell.

Com arribàreu a es Pujol?

A Son Velardell férem una estada de sis anys, però les boques eren moltes i les entrades poques i el nostre pare va acabar per no entendre's amb el senyor, "a mitges planes no ret gaire". Un volia un poc més i l'altre trobava que ja bastava. Resultat: el tracte es va rompre i el pare començà a cercar un altre lloc.

Les coses no eren com ara. Els anys trenta totes les possessions eren plenes i anaven "aferra i pilla". Però la nova va córrer i un bon dia vengueren a les cases de Son Velardell en "Pujolet", que tenia un secador de pebre bord a la vila, just vora ses Forques, amb molt de terreny per secar el pebre i l'amo en Jaume Vidal, propietari des Pujol. Vingueren amb el cotxe de l'amo en Jaume. En "Pujolet" va fer les presentacions i quedaren per anar a veure es Pujol i, si agradava, fer tracte.

Com era es Pujol, com a finca?

En aquells anys es Pujol era "una mina d'or". La finca era d'una quarantena de quarterades que pujaven pel coster del puig. Les tanques estaven ben poblades, no hi havia faltes, els marges ben conservats i no hi mancava aigua. La riquesa eren els arbres: garrovers, ametlers, figueres i albercoquers, a més d'alzines i pins. Els arbres fruiters estaven a la plena i era un gust recollir l'anyada. De garrovers, n'hi havia un milenar de sacs. La garrovera de les cases té una cabuda d'un poc més de mil sacs, sacs dels grossos, de saqueta, i més d'un cop vérem com no hi donava cabuda. Jo no sé els hectòlitres d'ametles que

tomàvem, ni les figues que donàvem als porcs i tampoc els paners d'albercocs, però eren molts. S'ha de dir que la feina era molta per poder treure aquell profit i tota la família no va estar mai aturada, tothom a "la meta": cavàvem llobades, fèiem voreres netes, llevàvem el sec, fèiem formiguers i els escampàvem... ajudàvem en tot i per tot els pares.

Quines races d'ametlers hi trobareu?

Com ja vos he dit, en aquells anys, hi havia un bon ametler a la finca. Els ametlers omplien uns quants de sementers i no hi havia faltes. Cada any, i segons estava en el tracte, una vegada tomades les ametles fèiem per cada dos arbres un formiguer que escampàvem, a més els cavàvem les llobades que deixava l'arada i els tomàvem el sec.

Hi havia bona ametla que sortia de **verderetes, potetes, pere-batles i pou felanitxers** a més d'altres races més poc nombroses a aquell indret.

Les races d'ametles i la seva distribució a la possessió havia donat nom a tanques i sementers: *La Tanca des Potetes, es Clot des Verderetes, es Clot des Pere-batles...* També hi trobam *es Sementer des Ametlers Joves i es Planter*.

Es planter d'ametlers possibilitava el cobrir les faltes que es donaven i mai es veren els buits que avui hi ha per tot arreu.

Record que cada dos o tres anys venien homes a podar i a empeltar, estaven fent aquella feina el temps que calia. Després nosaltres retiràvem les branques, fèiem feixos i cremàvem les branques primes, que moltes vegades aprofitàvem per fer els formiguers.

Quins altres records teniu des Pujol, madò Antònia?

Record com fèiem el vi, el vi de tot l'any per a les cases i per al propietari.

En *es Pujol* no hi havia vinya, només un emparrat a les cases, calop blanc i aquesta era per a menjar acompanyat de formatge o de sobrasada o bé tot-sol. *Sa Vinya des Pujol* es trobava a *Son Mulet*. Era un tros prim i llarguer de més o manco una quarterada que pertanyia a la família de l'amo en Jaume. La vinya estava a la part més alta i els ceps eren uns quants de taula, calop vermell, negre i blanc, i la resta de vi sabater, negre, molt productiu. Nosaltres, tota la família, ens dirigíem cap a *Son Mulet* a l'hora de vermar amb el carro ple de

portadores. Arribats de bon prest, començàvem a vermar i posàvem els raïms dins les portadores que després el meu pare i els germans col.locaven dins el carro. Quan la feina estava enllestida tornàvem al *Pujol* i quasi sempre amb el carro carregat de portadores ben plenes. La diada estava feta i el raïm quedava dins les portadores fins al matí següent. A la matinalada del segon dia, preparàvem la pica gran, era una pica, de pedra picada, molt grossa i bastant fonda amb un forat a un dels costats. La pica era netejada amb molts de poals d'aigua i fregada de prim compte, després hi col.locàvem un llit d'aritja (1) que havíem anat a cercar. Una vegada col.locada amb l'ajuda d'una pedra plana, amb la que anàvem pegant còpels perquè les branquetes plenes de pues quedassin al seu lloc, es tornava a netejar i després col.locàvem un tros de canya ben ajustat amb un tros de tela de lli al forat del costat. Una vegada acabades aquestes tasques, començàvem a col.locar els raïms, un al costat de l'altre i un damunt l'altre. Quan mancava un pam perquè sortissin per damunt, entraven a la pica el meu pare i alguns dels meus germans, amb els peus descalços i els calçons arromangats a mitja cama, i començaven a trepitjar els raïms. El most anava sortint pel canó de canya, una vegada havia atravesat el llit d'aritja que feia de colador i es recollia dins un cossi dels més grans. Del cossi, i en l'ajuda d'una olla amb broc (2), un cadafet, trascolàvem el most dins barrals grossos mitjançant un embut on hi col.locàvem un fogasser, un dels fogassers que la mare havia comprat a *Ca na Cap-Baixa del ca-*

rrer de Sant Miquel, que no deixava passar cap rapa. El coll del barral era acabat d'omplir amb esperit, que la nostra mare havia comprat a *Can Ripoll*, i després era tapat amb un tap de suro ben fort. La cosa era que no deixàs passar l'aire. Els barrals eren baixats al celler i posats als pedrissos que hi havia al seu voltant. Amb la fresca i la tranquil.litat, que feia dins el gran celler de volta, el most esdevenia vi de bon bevent. El primer barral s'obria després d'unes setmanes i es trascolava en botelles; els següents a mesura que feien falta i no s'obrien abans per evitar que tornàs fort, és a dir, vinagre.

Però abans de vermar la vinya s'hi havia fet molta feina. En el mes de febrer, devers Santa Àgueda, es podaven els ceps i les al.lotes recollíem les sarments; després s'hi duïen fems amb el carro llarg, fems d'ovella, que es repartien. Seguidament, es llaurava amb una arada amb pala, l'arada prima, a la vora de la paret i per treure els racons; pel mig, per les camades, amb l'arada amb rodes amb el parell. Després amb una arada amb orelles, sense una orella i amb una cameta torta, o camatò, per poder arribar just a la vora del cep i no deixar llobades.

1. Aritja: *aritjol m. bot.* Liana espinosa de la família de les liliàcies (*Smilax asperà*), dioica, proveïda de circells, de flors groguenques agrupades en remells i de fruits redons. Cal esmentar l'**aritjol baleàric** (*Smilax asperà varietat baleàrica*).

2. Broc: Part d'un recipient en forma de bec o canó per on és abocada l'aigua, el vi... ♦

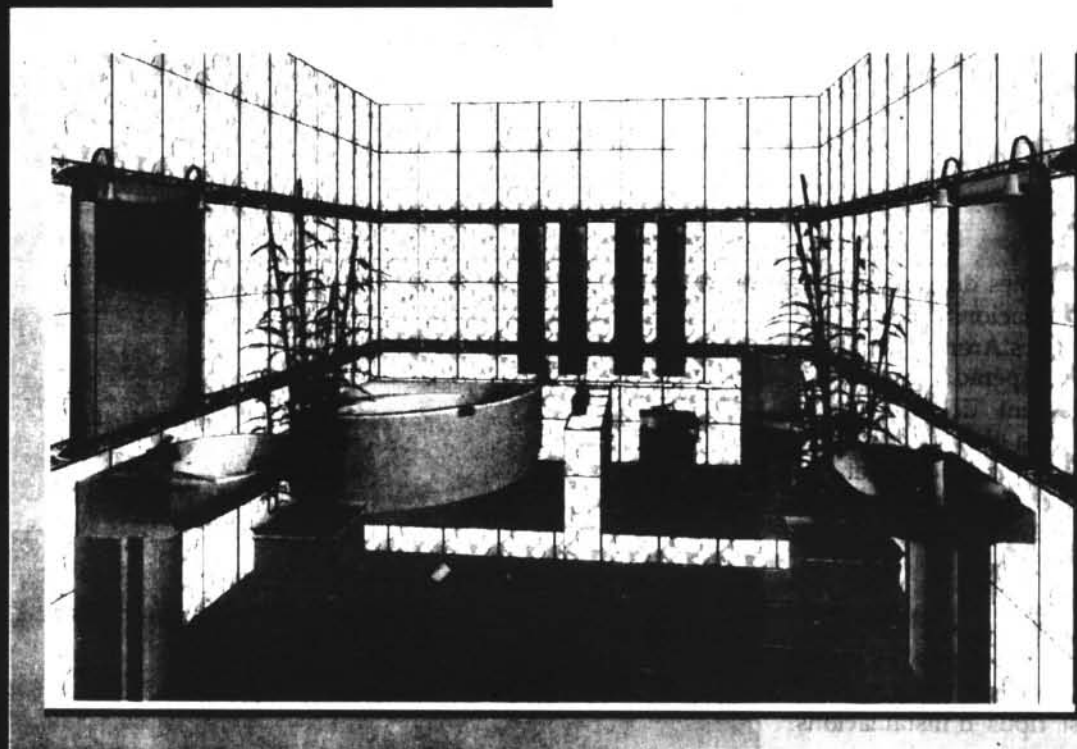
EURO - IDIOMAS

Llucmajor

*Apreneu idiomes amb grups molt
petits amb professors amb experiència
natis i llicenciats*

Acadèmia d'Idiomes
Carrer Rei Jaume II, 48 • Llucmajor • Tel. 66 11 33

Com és la cambra de
bany dels seus somnis?

**Vegeu-la ara
a tot color.**

ROCA

DIBA DISSENY
INTTEGRAL DEL BANY

Avui mateix, gràcies
al nostre ordinador
podreu veure a
MASSANELLA la

vostra nova cambra de bany ROCA.

A tot color i en tres dimensions sense que
no hi manqui cap detall: banyera,
sanitaris, revestiments ceràmics, aixetes,
complements... Tot tal com ho havíeu
somniat i sense començar les obres.
Veniu a MASSANELLA i deixau de
somniar.

MASSANELLA

Ctra. Valldemosa, 44 - Tel. 75 03 45

D'ofici ... Reparador de molins

Ignasi Barceló
Joan Jaume

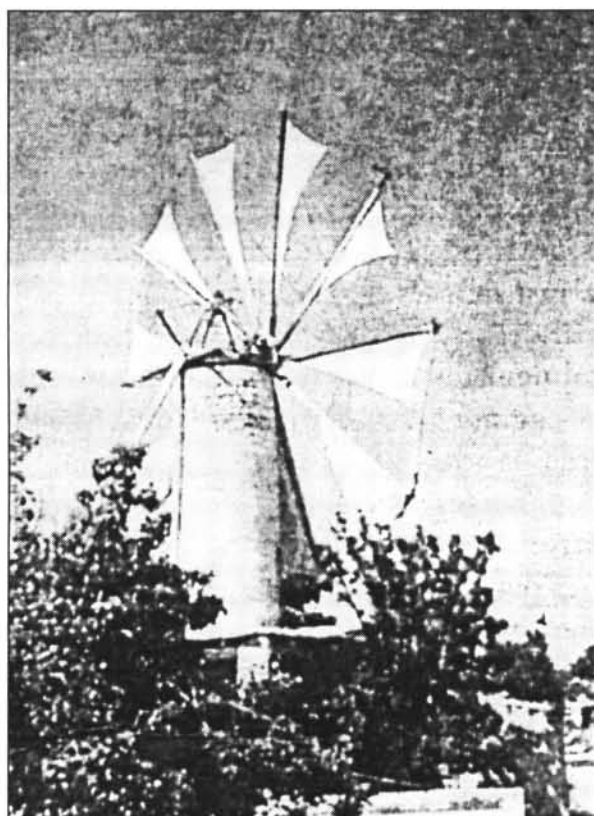
- Mestre Miquel Ramis i Jaume és el fundador d'una dinastia de reparadors de molins, que al llarg de mig segle s'han dedicat a aquesta tasca tan singular en els nostres dies, però que a mitjan segle XX no era tan estranya.

Mestre Miquel nasqué a Pina i a l'edat de 16 anys es traslladà amb els seus pares a Sant Jordi per fer d'hortolà, hagué de deixar aquest ofici a causa de la salut i l'any 51 s'inicià en l'ofici que ara ens ocupa, ofici que han continuat el seu fill Guillem i el seu nét Miquel.

- Mestre Miquel, quines eren les feines que feieu en aquell temps a la vostra fus-
teria?

- En aquells temps fèiem rodes de carro, arades i molins. També adobàvem aquestes coses, sobretot els molins que s'espnyaven molt quan el vent bufava fort i eren unes màquines que diàriament feien moltes hores de feina. Llavors n'hi havia molts que es dedicaven a aquest ofici perquè hi havia més molins que ara i més carros. Hi havia dos fusters a sa Casablanca, cinc ferrers i cinc o sis fusters aquí a Sant Jordi i tots, ferrers i fusters anaven de molins. Feien colles, nosaltres anàvem amb el ferrer que teníem a veïnat, ara ja és mort, arreglàvem la part de fusta i els ferrers la de ferro.

Hi havia molts de molins i tots funcionaven, també els que anomenàvem de "cartons" o "pots", dels que ja no en queden cap. Aquests darrers anys se n'han fets uns quants d'aquesta classe amb ajuda de subvencions, com a ornament. Els molins de "cartons" eren els que donaven més feina als

fusters perquè tota l'antena era de fusta (molins de ramell). Els molins de "pales", que tenien tota l'antena metàl·lica, donaven més feina als ferrers. Nosaltres només tocàvem la part de fusta, que consistia en el "caixó" o "torre" que aguantava l'antena (darrerament es feren de ferro) i el balancí, per treure el molí de vent i la coa per orientar-lo.

Per què anaren desapareixent els molins? Foren substituïts per motors?

- Quan la gent abandonà els horts per anar-se'n a fer feina a l'aeroport o als hotels, els propietaris no trobaven qui treballàs els horts. Fins i tot n'hi havia que contraven el seu hort però el deixaren per guanyar més i no ser esclaus de la feina.

Per trobar qui dugués l'hort li havien de donar l'aigua de franc, i els nous hortolans no volien fer-se càrrec del manteniment del molí, per això posaren motors, que eren més còmodes, pagats pel senyor i així no havien d'estar pel vent.

Guillem, tu que segueixes la professió de ton pare, creus que després d'uns anys que s'abandonaren els molins ara es tornen recuperar i hi torna haver feina?

- Nosaltres sempre hem tengut feina perquè els altres fusters s'han retirat per l'edat i no han deixat ningú que se-

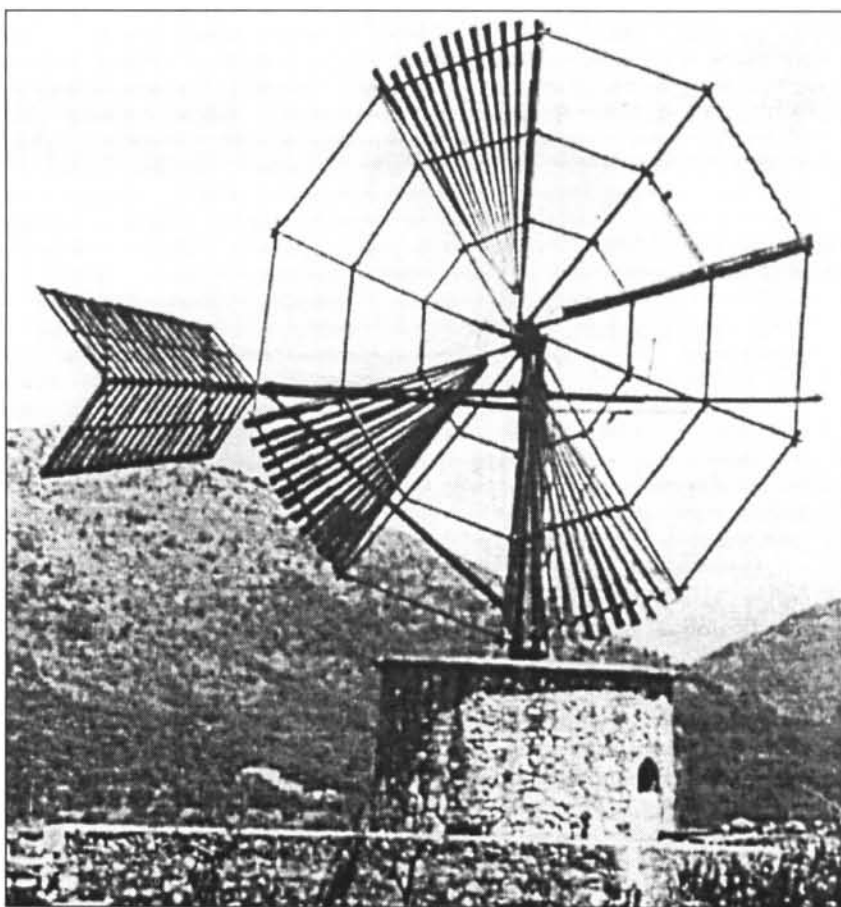
(1) Molí aiguader de veles a s'Aranjassa. Com es pot veure, aquests molins eren per la seva estructura més semblants als fariners que no als aiguaders de caixó mòbil. 1959. Foto de V.M. Rosselló Verger, publicada al seu treball "El regadió en la isla de Mallorca". Arxiu Andreu Muntaner.

guís l'ofici. La causa principal per què s'estan reparant molins vells és a causa que el Govern Balear subvenciona la rehabilitació de molins i així el cost per als propietaris no és tan gran. Els molins, a més de donar un rendiment també alegren el paisatge. Aquests són els dos motius principals per què es tornen emprar els molins.

Quines èpoques de l'any teniu més feina?

- En tenim tot l'any, però ara no tenim tantes presses perquè no són tan imprescindibles. Quan només es podia treure l'aigua amb el molí, durant l'estiu hi havia moltes ripudes i les havíem de reparar amb rapidesa perquè si no ho fèiem així els conreus es morien. Una de les coses que més

*(2) Molí de ramell a sa Pobla, devers Can Planes. Com és típic dels molins poblers, està aixecat sobre una torre rodona i l'antena és de diàmetre major que la dels molins del pla de Sant Jordi. Es pot observar com un dels ramells està plegat. Aquest deu ésser el darrer molí de ramell que encara s'usa a Mallorca. 1992.
Foto: Nicolau Cañellas.*

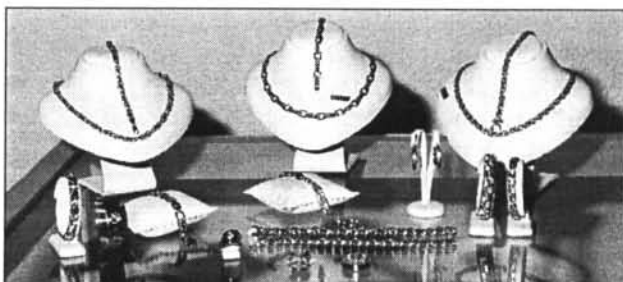
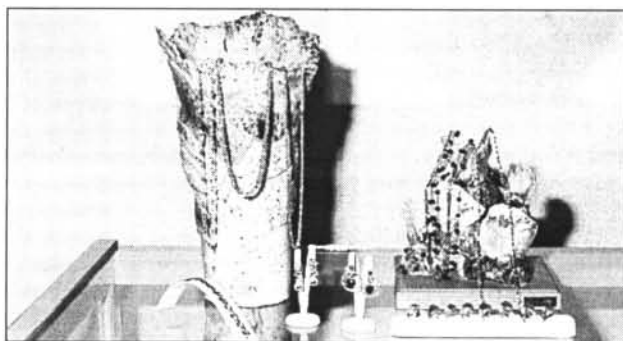

26

JOIERIA I RELLOTGERIA

*Recordau els nostres
millors preus
i el nostre disseny*

Plaça Espanya, n. 24 - Tel: 66 16 02 (Llucmajor)
C/. Ramon Llull, 42 - Tel. 54 19 65 (Sa Pobla)

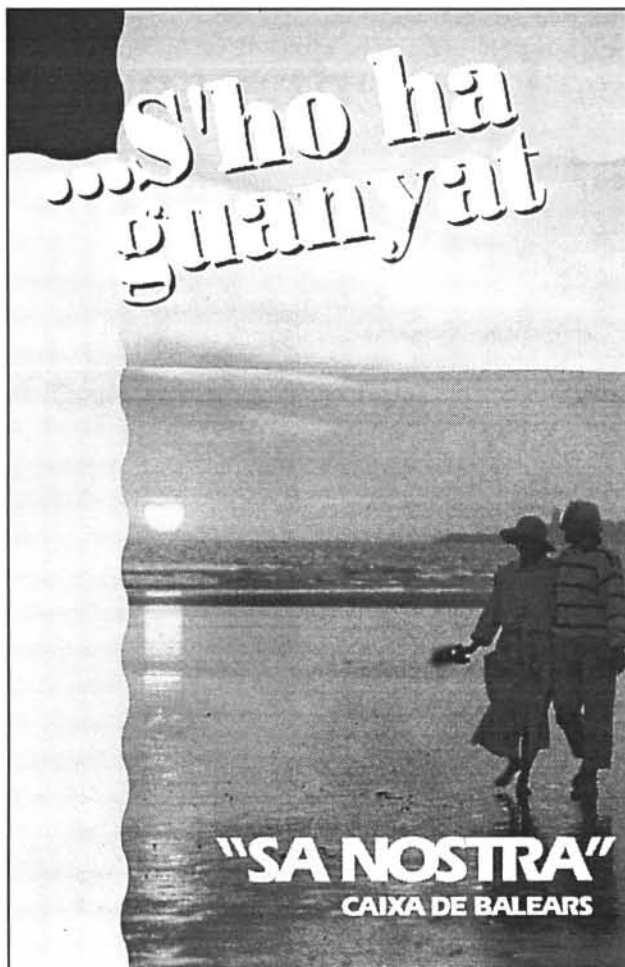
s'havien de canviar eren els suports de les tises ("tisa"= eix vertical que comunica un moviment ascendent i descendent des del molí a l'èmol de la bomba). Les tises eren de ferro i amb el contacte amb l'aigua es rovellaven molt i gastaven amb rapidesa els suports de fusta per on passaven. Més tard les tises d'acer inoxidable foren una solució a aquest greu problema que ens obligava a canviar els suports de les tises.

Com han anat evolucionant al llarg dels anys els molins aiguaders?

- Els més antics que hem vist eren dos que hi havia al Rafal, amb vint antenes amb veles triangulars (1). No teníen coa i havien de ser orientats amb l'ajuda d'un pal que hi havia fora de la torre (els diuen de coa de rata, perquè el pal feia de coa del molí). Després es feren els d'"antena de ramell", que en comptes de veles de roba duïen posts (també anomenades cartons) (2). Actualment n'hi ha pocs. I els més moderns són els de "pales" de ferro, són els que veim arreu del pla de Sant Jordi.

El darrer que ha entrat a formar part d'aquest equip ha estat en Miquel, nét del fundador aleshores jubilat. Miquel, com et decidires per aquest ofici?

- Després del servei militar no sabia què fer i vaig anar a un curs organitzat pel Govern Balear, en el qual el meu pare va fer classes, per a la restauració de molins. M'agrada la feina i pens continuar amb la tradició familiar.

I ara també al SUPERMERCAT PROHENS de
dilluns a divendres de les 17:30 a les 19:30
hores Tel. 12 01 64 • LLUCMAJOR

**Sortida a
Tenerife**

**16-23 de novembre
Hotel *****

**Avió, Trasllat i
Pensió completa**

49.500

C/. Maria Antònia Salvà, 38
Tel. 44 22 50 • Fax. 44 11 10

S'ARENAL

**PLAÇA 18
serigrafia**

**C/ SON JULIÀ, SOLAR A-65
POLÍGON INDUSTRIAL SON NOGUERA
07620 - LLUCMAJOR - MALLORCA
TELÈFON 66 04 22
FAX 66 19 22**

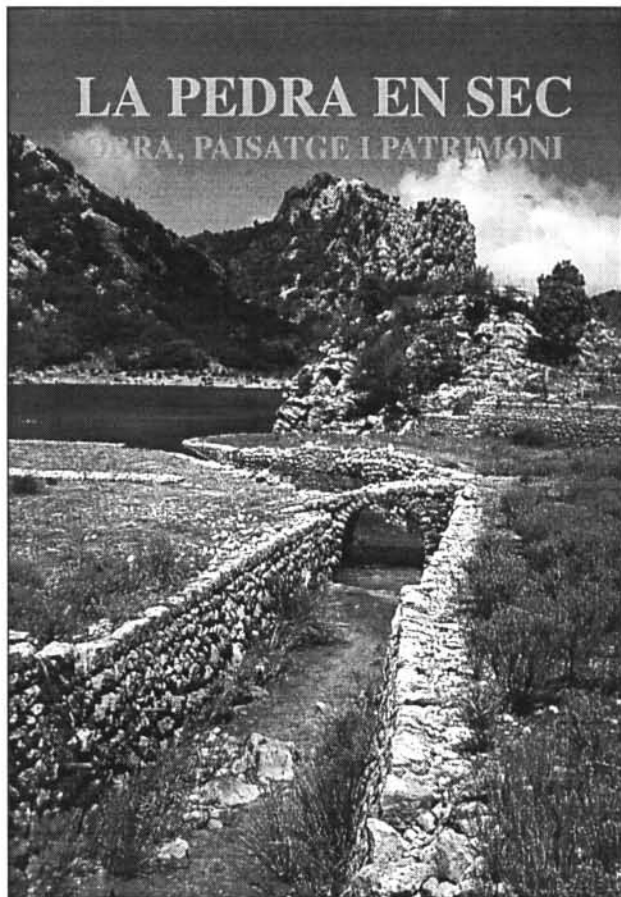
La pedra en sec: patrimoni retut

(Per a Cels, Joan i Franc, trescadors de somnis)

Miquel Sbert

¿Quina és la motivació perquè homes adults, de professions diverses, omplin els seus lleures amb caminades feixugues i interminables per tots els racons de la Marina Ilucmajorera, o per qualsevol indret del terme nostrat? ¿Per quines cinc-centes invertedeixen el seu temps d'esplai en confeir planimetries de barraques, en situar amb precisió entomològica sobre el mapa els diferents habitacles que generacions de roters, de carboners, de pescadors, de trencadors, de calciners... construïren per combatre les inclemències del temps que sempre els era advers?

¿Quin és el misteri de les barraques de roter? ¿Quin l'encant dels habitacles de cucurull? ¿On rau la màgia de les barraquetes dels alguers o dels trencadors? ¿Per què interrogar, infatigablement, homes i dones vells, memòries vives d'un passat que el

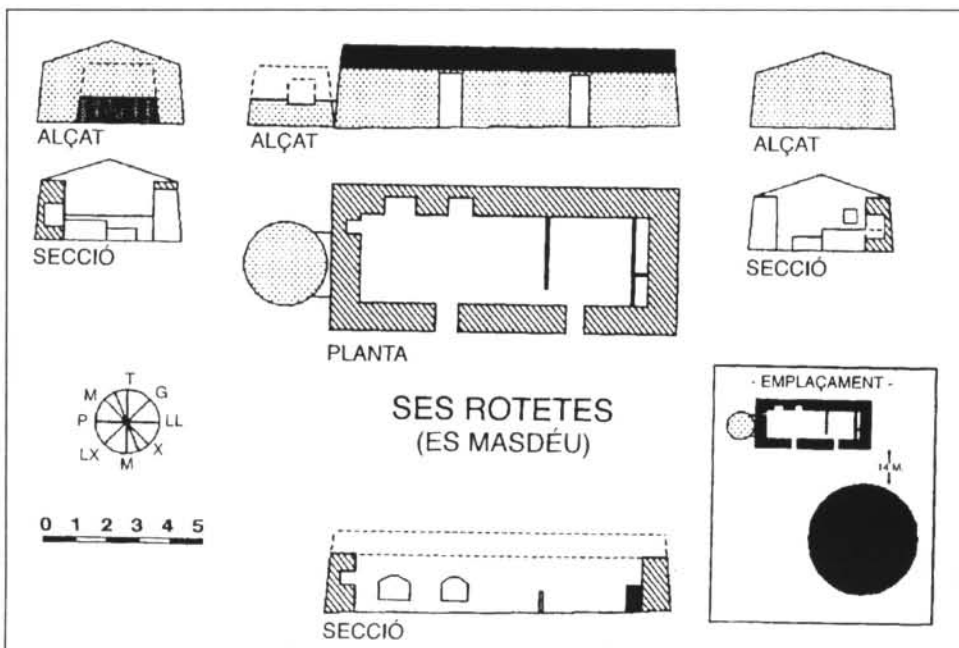
vent de l'hipotètic progrés se n'ha duit per sempre més? ¿Quin és el prodigi que les pedres, traçadament

endregades per la mà callosa dels avis, ens conten, a cau d'orella?

Sovint em pregunto, quina és l'estranya dèria que empeny persones com en Cels, en Joan o en Franc per la resseca via dels camins de tres peus, per l'eixutesa d'aquella Marina Ilucmajorera -allà *on qui no hi du, no hi dina*- a la recerca de les empremtes de pedra que els pobres desemparats d'antany -i de sempre- deixaren de la duresa de la seva vida. Sovint m'ho deman, això. I més encara, quan veig les hores de recerca documental -normalment més document oral que no paper escrit-, d'anàlisi de la informació, de realització de plànols i croquis, de catalogació, de fixació geogràfica i toponímica que la seva tasca comporta. M'admira el seu capteniment. M'emociona la seva senzillesa. Em gratifica el seu rigor científic. M'apassiona la seva ambició (a hores d'ara, en Joan i en Cels, tenen avançat un estudi de catalogació, situació, descripció, planimetria i recull fotogràfic de les barraques de tot el terme de Lluçmajor).

La recerca dels valors del patrimoni, la salvaguarda per a la posteritat de l'herència, per humil que pugui semblar, d'aquells factors que constitueixen els elements definidors d'una societat, la creença en que, més enllà del diner pur, dur i especulatiu, existeixen universos d'experiències i de cultura de vida que no podem, ni devem ignorar. Sense romanticismes, des del pragmatisme que dóna la seguretat que qui per la identitat

28

tot ho perd, resulta fàcil entendre com temps i diners són invertits, per pur esport, en la indagació d'una part del nostre arsenal cultural i històric.

Tresquen es Masdéu i s'Àguila des Borrassos per estudiar-hi les barraques de roter -quants dels nostres estudiants d'educació secundària tenen consciència que avui poden estudiar potser gràcies a l'esclavitud d'aquells avantpassats seus-; estudien les barraques de carboner de la Llegítima de Son Albertí i des Masdéu; escorcollen els habitacles dels trencadors a Son Verí de Dalt i dels calciners a la rota de So n'Andreu; ens recorden les vicissituds dels alguers a Can Romeguera (Molí de Can Pere) i a Ca n'Aina Mir (Son Delabau); no obliden les castes de carro de Ses cases Noves, Son Garrauet o Bennoc; ni les de pescador de s'Estalella; dediquen una elegia tècnica a les barraques de cucurull de sa Quintana (Son Vidal), Son Ramis o de Cas Sord de Bennoc... Tresquen, estudien, escorcollen, recorden... Recorden.

I ens ajuden a recordar. Ara en uns articles, ahir en un congrés, avui en un llibre, sempre al PC i a les carpetes farcides de notes, d'apunts, de croquis o al cassette... Hores i hores, ciència i passió, silenci i silencis, incomprendiments i rialles mig burletes... Treballs i dies, dies i treballs. Una fita desitjada: contribuir al coneixement de la realitat que ens envolta, sense localismes, amb mètode, serenament, només amb l'ambició de l'obra ben feta. Una voluntat decidida: continuïtat en l'esforç i obertura a les col.laboracions. Una aspiració: que de la feina se'n derivin actituds i valors. Gairebé res, com aquell qui diu.

Sovint l'em faig a la pregunta: què hi fan un quern d'errats de comptes pels camins del patrimoni, sigui de pedra, de cançons, d'artesanía, de teatre, de música, de costums, d'arquitectura, de paisatge... ¿No és el sùmmum de l'antieconomía, no és una badocada imperdonable quan hi ha tant per vendre, tant per edificar, tant per "progresar", perdre el temps amb aquests barraculls infectes i incòmodes, anacronismes inútils de quelcom que no cotitza en Borsa?

Ni tan sols vull perfilar la resposta. Tanmateix, els uns ja n'estan

convinçuts i els altres se'n foten, panxacontents. Ni tant sols m'interessa res més que, des d'aquest raconet de la revista, deixar constància d'una labor, sense estralls ni so de tambors, però eficient i eficaç. No vull donar-la tanmateix la resposta, perquè, endemés, la trobà per a nosaltres, ja fa massa anys, en Dylan. Ell sabia que bufava en el vent. I així ho proclamà.

30/08/97

1. Els tres dies darrers de setembre de l'any 1994 se celebrà a Mallorca el IV CONGRES INTERNACIONAL DE CONSTRUCCIO DE

PEDRA EN SEC, enguany se n'han publicat les actes en un volum de gruix considerable, titulat **La pedra en sec. Obra paisatge i patrimoni**, i editat pel CIM i el Grup Serra de Tramuntana (Fodesma Leader).

Hem volgut fer-nos ressò d'aquesta publicació remarcable perquè a la pàgina 93 del llibre hi figura un extens treball, **Estudi d'alguns habitacles i altres construccions de pedra en sec en el terme de Llucmajor (Mallorca)**, elaborat per tres investigadors llucmajorens infatigables: Cels Calviño, Joan Clar i Franc Jaume. ♦

FABRICA DE JOIERIA GARAU

(Ca'n Caieta)

Fabricant Illes Balears 030

Només es fabrica amb or de primera llei (18 K)

3.990⁴⁵ 3.690⁴⁶ 3.990⁴⁸ sin cadena

5.990⁴⁴ 3.990⁴⁷ sin cadena 2.900⁴⁹ unidad

3.990⁵⁰ 3.690⁵⁴

4.990⁵¹ 6.790⁵² 1.900⁵³ unidad 4.500⁵⁸

2.890⁵⁵ 4.990⁵⁷ 3.390⁵⁹

4.500

Mi Primera Comunió

BUSCA ESTAS JOYAS EN LOS DISTRIBUIDORES **18 K**

C/. Born, 29 - Tel. 66 04 03 - LLUCMAJOR

Testimonis documentals de la nostra història

Sebastià Cardell i Tomàs
Bartomeu Font i Obrador

(VI) Milicià llucmajorer al Mèxic independent (1837)

Els nostres paisans mai no faltaren, des de l'època de la conquesta a l'actualitat, en els afers del nou continent americà, però ens interessa avui ocupar-nos d'un llucmajorer al Mèxic independent: en Joan Clar, fill de Catalina Fiol i Bernat Clar i germà de Gabriel, Antoni i Toninaina que va fer el servei militar i morí en la lluita independentista de Mèxic l'any 1829.

L'any 1825 Félix Fernández, que es va fer dir Guadalupe Victoria en honor de la Verge de Guadalupe, jurà el càrrec de President d'aquell país que començà la nova vida de república constitucional. Fou evacuada la fortalesa de San Juan de Ulúa fins llavors ocupada per les tropes espanyoles i la República fou reconeguda per Anglaterra i els Estats Units i Espanya no ho va fer fins l'any 1836. Abans d'aquesta data, succeïren tràgics esdeveniments com foren la insurrecció de Joaquín Arenas per a restaurar el domini espanyol i les revoltes contra la llei en les quals el president Pedraza fou llançat del poder per Guerrero. Els espanyols intentaren l'any 1829 la reconquesta de Mèxic amb 4.000 homes amb el fracàs més complet.

Un d'aquells expedicionaris fou el desventurat llucmajorer Joan Clar que feia el servei militar substituint el seu paisà Francese Jaume i cobrà 32 lliures, part de la quota corresponent. Les altres 100 lliures foren pagades els anys 1834 i 1837 a la família Clar-Fiol per Franc Jaume, pare d'en Francese, i pel germà d'aquest Miquel esdevingut l'hereu de la família.

L'interessant document que transcrivim és de l'Arxiu del Regne de Mallorca. Prot. S 1970 (1837) 1-2

En la villa de Llummayor de la Provincia de Mallorca á primero de Enero de mil ochocientos treinta y siete. Ante mí el Notario del Reyno y testigos que se expresarán Catalina Fiol viuda de Bernardo Clar, Gabriel, Antonio, y Antonia Ana Clar hijos de dichos consortes naturales y vecinos de esa villa libera y espontaneamente. Dijeron que Juan Clar hijo y hermano respectivo de los otorgantes entró al servicio de la armada en el año mil ochocientos veinte y siete en lugar de Dn. Francisco Jaume á quien cupo la suerte de soldado, y Dn.

Franco Jaume, padre de dicho Dn. Francisco se obligó á satisfacer á dicho Juan Clar ciento treinta y dos libras de esta moneda por via de gratificación, y como este murió en acción de guerra en Mexico en el año mil ochocientos veinte y nueve segun consta a los otorgantes por medio de Juan Ballester y Nicolas Sbert y otros que han regresado de aquel Reyno y se hallavan sirviendo con dicho Juan Clar por cuyo motivo ha venido el caso de sucederle los otorgantes ab intestato, y cobrar dicha cantidad de Dn. Miguel Jaume hijo y heredero del expresado Dn. Franco Jaume; por lo que en virtud de esta escritura y en la via y forma que mas haya lugar en derecho otorgan que han recibido de dicho Dn. Miguel Jaume en este acto á presencia del Notario receptor y testigos instrumentales cincuenta y quatro libras quatro sueldos y seis dineros de cuya remuneracion, recepcion y entrega yo el Notario doy fe y les restantes setenta y siete libras quince sueldos y seis dineros ya las recibio el dicho Juan Clar treinta y dos libras segun recibo del catorce de Agosto de mil ochocientos veinte y siete, y veinte de enero de mil ochocientos veinte y ocho atestiguados por Julian Ginard y Juan Vidal Moy, y las restantes quarenta y cinco libras quince sueldos y seis dineros las recibio dicha Fiol en veinte de Octubre de mil ochocientos treinta y quatro segun recibo firmado por Dn. Miguel Salva Notario y Francisco Vidal y por no parecer de presente dichas setenta y siete libras quince sueldos y seis dineros renuncian a la excepcion que podrian oponer, y á la Ley que previen la prueba de su reci-

bo: y es protegida en el caso de que dicho Juan Clar hubiese hecho alguna disposicion deberan los otorgantes responder de la suma cobrada al heredero del mismo como tambien de la parte correspondiente á Pablo Clar ausente de esta Ysla por servir en la Real Armada dejando libre y exento de toda responsabilidad al expresado Dn. Miguel Jaume y á los suios. Por lo que firman á favor de dicho Dn. Miguel Jaume y de sus sucesores la presente carta de pago que á su seguridad combenga. Prometen que siempre tendran por firme y valledera esta escritura y que no le reclamaran jamas bajo obligacion de todos sus bienes muebles, é inmuebles presentes y futuros: renuncian todas las leyes fueros y privilegios de su favor y á la que prohíbe su general renuncia y suplican á la Justicia á quien competa el conocimiento de esta escritura que en su vista les obligue á actuar á su contenido. Y presente á todo ello Miguel Fullana Marido de dicha Antonia Ana Clar libera y espontaneamente. Dijo que aprueba ratifica y confirma lo obrado por su consorte por haberlo hecho con su expreso consentimiento y voluntad. Así lo otorgaron y firmaron siendo testigos requeridos Dn. Lorenzo Company, y Dn. Juan Antonio Salom ambos de esta vecindad uno de ellos lo subscribió por los contrayentes por haver expresado no saber escribir, de todo lo qual y de su conocimiento doy fé. ♦

Lorenzo Company (rubricado)
Ante mí, Jayme Palou Not.
(rubricado)

Llibres

Edicions de pinte en ample acaba de posar en venda el seu volum número cinc **A l'entorn de Llucmajor. Estudis i comentaris (I)**. Heus aquí perquè ens ha semblat escaient reproduir per als possibles lectors el proemi que l'encapçala escrit per la Sra. Maria Barceló Crespi, degana de la facultat de Filosofia i Lletres de la UBI.

Les Edicions de **De pinte en ample**, paraleles a la revista mensual del mateix nom, de tant en tant ofereixen la publicació d'un nou número monogràfic sempre ben rebut. En aquesta ocasió és el número cinc d'una sèrie de monografies que ja han assolit un nom propi en el concert de les publicacions llucmajoreres i mallorquines. Avui per avui constitueixen una consulta obligada, d'interès obvi per a tots els que volen saber i conèixer més sobre la ciutat de Llucmajor i el seu ampli terme municipal. La iniciativa de l'Obra Cultural és, per tant, encomiable.

Aquest cinquè volum que teniu a les mans, amics lectors, arreplega un recull de distints articles tots ells de gran interès pels temes que aborden així com per la rigorositat i enfocament amb què estan tractats.

He de confesar que quan, gentilment, em demanaren que volgués escriure aquestes breus paraules a manera de pòrtic introductori al volum en qüestió no sabia quin era el seu contingut. I la sorpresa ha estat gran i delectable. Una grata sorpresa perquè per una banda el text no desmereix res respecte als volums precedents i per l'altra suposa la incorporació de l'estudi de nous temes, la majoria dels quals eren gairebé intocats des del punt de vista de la recerca. Només pegar una primera ullada, encara que sia a unes simples galerades, m'ha engrescat en la lectura d'un article rera l'altre sense que la successió de pàgines i més pàgines hagi minvat el seu interès.

Es tracta d'una miscel·lània de 9 articles que, a grans trets, m'atrevesc a classificar en tres apartats. En primer lloc un estudi sobre geologia, matèria molt sovint relegada només al cercle d'especialistes. No podem oblidar que per tractar-se precisament del sistema dunar de la costa de s'Estalella adquireix més atractiu. Efectivament, aquest indret en els darrers temps ha estat escenari d'opinions i d'interessos controvertits i tal vegada un millor coneixement del sòl i de la seva importància puguin evitar que sia malmès. No debades és un racó de la bella costa llucmajorera que s'ha de fer tot el possible per salvaguardar-lo i no tudar-lo.

Un segon bloc l'integren un conjunt de cinc articles que podrien ser considerats de temàtica històrica en un sentit molt ampli del terme i tots ells s'emmarquen en els límits cronològics dels segles XIX-XX. Els temes abasten des de les intervencions de l'arquitecte Guillem Forteza a Llucmajor fins a

l'extensa recopilació de bibliografia sobre l'ametler, el conreu del qual ha marcat durant anys la fesomia del paisatge i de l'economia de Llucmajor, passant per l'ambient polític no gens fàcil que es va viure durant el bienni comprès entre 1912-1914, per l'allistament de voluntaris realistes que s'efectuà durant el 1824 i que abasta fins a dos-cents cinquanta un noms de llucmajorers sense deixar de banda el llegendari personatge que fou Joan Puig més conegut pel malnom de Durí.

Tres treballs formen la part que hom podria anomenar de cultura popular. Tant un conjunt de pinzellades més o menys àmplies sobre contarelles, tradicions o llegendes a l'igual que una nova fornada d'aiguaforts i també una selecció de poesia de tradició oral en relació a la seva funcionalitat pedagògica constitueixen una aportació de la qual cal deixar-ne constància escrita.

El llibre, com d'altres precedents en aquesta línia, pretén anar omplint buits, sens dubte acostar-nos a una millor coneixença de la terra i les gents, en definitiva a la vida de Llucmajor en el passat o en temps més acostats a l'avui. I consti que no és un poble orfe, un poble mancat d'estudis. Malgrat això, són necessàries i importants aportacions com aquesta. Professors universitaris i erudits locals s'han afanyat en aportar els seus coneixements al coneixement general de Llucmajor.

Tant de bo que tots els pobles de Mallorca poguessin comptar amb iniciatives com la present. Ja sabem l'esforç personal i material que això representa, però ben segur que aquells qui estimen i es preocupen per la cultura ho agreixen siguin o no llucmajorers perquè l'interès de llibres com aquest ultrapassa l'àmbit estrictament local.

Voldria que la locució popular *de pinte en ample* es traduís en obrir portes, obrir horitzons a la cultura. Ben segur que aquest llibre hi contribuirà. ♦

SEMAR

Industries Semar, s.a

C/. Tomàs Moserret, 6 - S
Tel. 66 01 57 - Fax: 66 29 01 (LLUCMAJOR)

ESPORTS SA PLAÇA

Col·lecció

Tardor - Hivern

Pl. Espanya, 39 - Telf. 12 10 00 - 07620 LLUCMAJOR (Mallorca)

DISTRIBUCIONES

La Sirena, S.A.

- Embolits
- Cuixots
- Formatges

Avda. Carles V, s/n Tel. 66 23 11 (Llucmajor)

Esports

Gran espectacle esportiu

Moment que el Equip d'Hoquei Lluçmajor protegeix la Porteria.

Moment que el Equip Lluçmajor d'Hoquei se disposa a iniciar el partit.

32

Participació de més de 200 joves

- Com ja havíem anunciat en el número anterior, a les festes patronals de Santa Cànida va tenir lloc la II Cursa Patins Velocitat, el I Campionat de Salt en Rampa sobre patins en línia, un partit d'exhibició d'hoquei sobre patins en línia a càrrec de l'escola d'hoquei i un triangular d'hoquei sobre patins en línia, tot això organitzat pel Club Esportiu Lluçmajor, patrocinat per l'Ajuntament de Lluçmajor i també comptà amb la col.laboració de distintes cases comercials de Lluçmajor, Palma i Barcelona.

Aquestes activitats comptaren amb la participació de més de 200 participants entre Lluçmajor, s'Arenal, Palma i Pollença, patinadors masculins i femenins.

La Plaça Espanya, de gom a gom

II CURSA PATINS VELOCITAT (Masculí)

Categoria Benjamí (0-8) una sèrie de dues voltes:
Campion Miquel Carbonell (local).

Categoria Aleví (9-12 anys): sèrie de tres voltes.

3r. Cristian Betarano (Palma)

2n. Ricardo Sarmiento (S'Arenal)

1r. Lluís Puigserver (local)

Categoria Infantil (13-15) : tres sèries de quatre voltes.
Al final, cinc voltes.

3r. Jean Paul Bejarano (Palma)

2n. Patrick Sutren (Palma)

1r. Jaume Blascos (local)

Categoria Juvenil (16-17): una sèrie de sis voltes.

3r. Toni Garau (local)

2n. Jaume Gómez (Palma)

1r. Mateu Hudson (Palma)

Categoria Júnior (18-19): una sèrie de deu voltes.

3r. Dani Somoza (Palma)

2n. Manolo Barrientos (Palma)

1r. Andru Reus (Palma)

FEMENI

Aleví (9-12): sèrie de tres voltes

3r. Maria J. Hernández (S'Arenal)

2a. Loreto Moll (local)

1a. Ana Garau (local)

ANTÒNIA ISERN

major

net

Perruqueria unisex

C/. MAJOR, 7 • LLUCMAJOR • TEL. 66 13 59

Infantil (12-14): sèrie de 4 voltes
 3a. Maribel Cayuela (local)
 2a. Tania Rodríguez (S'Arenal)
 1a. Marta Bover (S'Arenal)

Campionat de salt en rampa sobre patins en línia

- Aquí la participació femenina es reduí a una sola participant, local, que ho va fer tan bé o millor que qualsevol dels participants masculins.

La participació masculina en algunes categories va adquirir un alt nivell ja que comptava amb la participació d'uns quants classificats en els campionats de Balears i d'Espanya.

FEMENI

Maribel Cayuela (local)

MASCULI (13-14 anys)

3r. Joe García (Palma)
 2n. Francesc Vadell (Palma)
 1r. Pedro Salich (Palma)

15-16 anys

3r. Miquel Martorell (Palma)
 2n. David Martínez (Palma)
 1r. Maxi Salich (Palma)

17-19 anys

3r. Moisès Tobarías (local)
 2n. Miquel A. Trías (Palma)
 1r. Manolo Barrientos (Palma)

Triangular d'hoquei

- En aquest triangular estava anunciat que hi participarien els equips de Lluçmajor, Pollença i es Coll d'en Rebassa, aquest darrer per causes externes a l'organització no va poder participar. Així que només es va realitzar un sol partit d'hoquei entre els equips de Lluçmajor-Pollença, que va acabar amb la victòria per 10-4 de l'equip llucmajorer.

Cal esmentar que l'equip de Lluçmajor va participar en el I Torneig Torre d'en Pau Coll d'en Rebassa i va obtenir el 3r. lloc en la classificació. ♦

II Marató de Tennis Santa Cànida 97

G.Socias

- Patrocinat per l'Ajuntament de Lluçmajor i organitzat pel Club Tennis Lluçmajor, amb un nombre de participants: masculí: 22 i femení: 29.

Per pimer cop en un Torneig Absolut celebrat a Lluçmajor la participació femenina va superar a la masculina.

L'inici de les partides va ser a les 9 h. i va acabar a les 22 h. de dia 16 d'agost de 1997. A continuació hi hagué un sopar de companyonia al mateix camp de fútbol, entrega de trofeus i el sorteig d'una bossa porta-raquetes cedida per "Sports Salom", la guanyadora de la qual va ser la participant Elisa Moragues.

La nota dominant: competitivitat, amistat, companyonia, esportivitat i bona organització. A tots aquests adjectius sols els en manca un: "CONTINUITAT".

Classificacions:

Individual Masculí Absolut: 1r. Jaume Salvà
 2n. Miquel Servera
 3r. Nico Paniza
 4t. Toni Garcia

Individual Femení Absolut: 1a. Neus Marí
 2a. Marga Pizà
 3a. Rita Manresa
 4a. Maria del M. Servera

Consolació Masculí: 1r. Tomeu Cortès
 2n. Mateu Mulet
 3r. Miquel Company
 4t. Pere A. Pericàs

Consolació Femení: 1a. Paqui Esquerra
 2a. Aina Serra
 3a. Pepita Comas
 4a. Francesca Salom ♦

**TALLER MECANICO
 NOGUERA**

DEL MOTOR I DE L'AUTOMÒBIL

Pedro Noguera Ensenyat Taller autoritzat

AGENT OFICIAL

ŠKODA
 automòbils

PIVA MOTOR S.A.
 C/ Ripol, 30 - Tel. 66 22 13

Festes de Son Bieló 1997

Llorenç Mascaró Company

Organitzades per l'Associació de Propietaris i Veïns, dins els actes de les Festes de dita Urbanització, es van desenvolupar una bona part d'activitats esportives; aquestes són les classificacions absolutes:

ATLETISME

Pre-Mini Masculí

1992 i posteriors (40 m)
1. Salvador Cano
2. Josep Pericàs
3. Mateu Bauçà

Pre-Mini Femení

1992 i posteriors (40 m)
1. Maria del Mar Ferrer
2. Marta Llabrés
3. Paula Martorell

Pre-Mini Masculí

1990-1991 (60 m)
1. Raul Ayuste
2. Francesc Jaume
3. Jaume Bover

Pre-Mini Femení

1990-1991 (60 m)
1. Marina Martín
2. Yesica Mulet
3. Maria Antònia Salom

Mini Masculí

1988-1989 (430 m)
1. Guillem Salom

Mini Femení

1988-1989 (430 m)
1. Barbara Reus

2. Nuria Sbert
3. Esther Morey

Benjamí Masculí

1986-1987 (750 m)
1. Carles Masegossa
2. Raimund Ramis
3. Pau Riera

Benjamí Femení

1986-1989 (430 m)
1. Aina Vallejo
2. Maria Jaume
3. Maria Teresa Reus

Aleví Masculí

1984-1985 (1.000 m)
1. Joan Manvell
2. Victor Suñer
3. Miquel Cardona

Veterans

380 metres
1. Jaume Llabrés
2. Toni Piña
3. Xisco Bover

PING-PONG

Masculí de 6 a 12 anys

1. Victor Suñer
2. Llorenç Reus
3. Javi Morey

Femení de 6 a 12 anys

1. Isabel Reus
2. Elena Taberner
3. Teresa Reus

Restaurant

Gran Via

Noces - Banquets - Comunions
i Bateigs

Informació: Tel. 66 03 17- LLUCMAJOR

CONSTRUCCIONS

LAMPINO, S. L.

Especialistes en reestructuració
de cases antigues

C/. Nord, 9 - Tels.: 66 04 88 - 66 17 61 - 66 08 38

Masculí de 13 a 20 anys

1. Toni Clar
2. Pere Mataró
3. Joan Gual

Femení de 13 a 20 anys

1. Catalina Sastre
2. Mercè Ferrer
3. Magdalena López

Masculí a partir dels 21 anys

1. Miquel Gual
2. Llorenç Forteza
3. Josep López

Mestresses de casa a partir dels 21 anys

1. Maribel Maura
2. Malen Rosselló
3. Francisca Salvà

FUTBOL

Son Bieló, 0- Son Reinés, 2
Son Reinés, 1- Olímpic, 1
Son Bieló, 1- Olímpic, 1

CLASSIFICACIO FINAL

Campió: Son Reinés
2. Son Bieló
3. Olímpic

FUTBOL VETERANS

Son Bieló, 3- Son Reinés, 3

Campió Son Bieló, (3-2), per penalts

GINCANA

1er Grup PETITS

1. Les Guarrindongues
2. Els Bike
3. Ses Ciclistes
4. Les Bailarines
5. Ses Valentès

2on Grup MITJANS

1. Germans Bros
2. Sompson
3. Dues
4. Star Fire
5. Gordo i Flaco

3er Grup GRANS

1. Titurit
2. Payeròs
3. Les Complices
4. Bungalow Bill
5. Els Pets

PETANCA

1a Tripleta:

Lauren Cano
Maribel Pericàs

Agustí Gómez

2a Tripleta:

Francesc Forteza
Xisco Bover
Toni Nicolau

3a Tripleta:

Toni Salamanca
Manel Alcaraz
Josep Ayuste

4a Tripleta:

Toni Clar
Josep Forteza
Josep Manel Cerdà

a les semi-finals s'enfrentaren les tripletes:

1 contra la 3 - la 2 contra la 4
Final: Tripleta 1 contra la 2
Campió: la tripleta 2

A totes les competicions hi havia trofeu per els primers classificats i medalles i altres regals per als altres participants. ♦

COL·LEGI PRIVAT COCESA SANT ANTONI ABAT

OBERTURA DE MATRICULA:

1r. DE BAXILLERAT. C.O.U.

JORNADA CONTINUADA

ENSENYANÇA PERSONALITZADA

NUMERO REDUÏT D'ALUMNES PER AULA

RELACIÓ CONSTANT TUTORA-PARES

Carrer Sant Joan de la Creu, 58
SON FERRIOL
Tel.: 42 72 68

Sa penya d'es falcó

SERVEI OFICIAL
FIAT

TALLERS
CAÑELLAS - ROTGER

C/. Hispanitat, 19 - Tel. 66 06 47 (Lluçmajor)

L'exuberant Marlene Murreau va ser sense cap dubte la protagonista de les festes de Santa Cànida. La vedette francesa va omplir de gom a gom tota la plaça la nit del divendres, una cita on acudiren molts de curiosos i també els habituals seguidors dels seus programes de TVE.

Els nombrosos assistents aplaudiren i admiraren la figura de la Murreau i les actuacions del seu grup de ballarins. Els comentaris elogiosos per a la rossa francesa foren tan nombrosos com les crítiques a la presència del cadafal, la qual impedia la visibilitat a més de mitja plaça. El tradicional cadafal va actuar com una cortina, com si fos una censura per als espectadors que no pogueren ocupar les cadires de les primeres files.

* * *

El llamp que va deixar a les fosques tota l'illa, va ser un altre dels protagonistes del passat estiu. L'apagada de llum va fer que els comerços llucmajorers acabassin les existències de candeles, en previsió d'una llarga nit sense llum i per tant sense televisió i sense un tassó d'aigua fresca. O sigui una vetllada per contar rondalles i resar el rosari.

GESA va restablir poc a poc el subministre d'electricitat i curiosament a Lluçmajor li va tocar el torn passada la mitjanit, quan altres municipis i pobles recobren la llum a partir de les nou. Serà per la negativa a la Central de S'Estalella?

* * *

A principis d'estiu, el regidor d'ASI i batle pedani de S'Arenal, Joaquim Rabasco es queixava perquè la platja llucmajorera havia perdut la "bandera blava" i amenaçava els responsables d'embrutar les aigües i el litoral costaner. Com en altres ocasions, moltes paraules i res més: a la llarga de tot el mes d'agost s'han abocat aigües residuals a la desembocadura del Torrent dels Jueus i ningú no s'ha preocupat de solucionar el problema. El rierol, de vegades acompanyat de males olors, ha rajat més de trenta dies. Això sí, el cabdal va rebre moltes (suposats tècnics) que prengueren mostres de l'aigua i observaren l'abocador, però ningú no va tancar l'aixeta. L'aigua arribava de la zona de Ciutat, però contaminava la platja llucmajorera. ♦

Entre noltros

Naixements

- Gabriel Garau Bidlot, fill de Jaume i Nathalie Anna, nasqué el 26-6-97.
- Jaume Pañella Fullana, fill de Josep i Esperança, nasqué el 30-6-97.
- Aina Llabrés Ballester, filla de Jaume i Maria, nasqué el 2-7-97.
- Ana Florida Portillo Macias, filla de Fco.José i Montserrat, nasqué el 3-7-97.
- Angela Gorrias Aznar, filla de Mateu Antoni i M. Antònia, nasqué el 17-7-97.
- Andreeva Puig Cardell, filla de Miquel i Antònia, nasqué el 16-7-97.
- Aylen Alexia Lara Dassler, filla de Carlos Alberto i Andrea, nasqué el 16-7-97.
- Maria del Mar Llompart Garcia, filla de Guillem i Catalina Maria, nasqué el 19-7-97.
- Joan Bosch Serrano, fill de Joan i Rosario, nasqué el 1-7-97.
- Maria Bosch Serrano, filla de Joan i Rosario, nasqué el 1-7-97.
- Sofia Bosch Serrano, filla de Joan i Rosario, nasqué el 1-7-97.
- Francesca Maria Rebassa Xamena, filla de Joan i Joana Maria, nasqué el 20-7-97.
- Pere Fullana Escalas, fill de Pere i Francisca Maria, nasqué el 23-7-97.
- Laura Castro Rodríguez, filla de Juan Manuel i Maria Angels, nasqué el 27-7-97.
- Sergi Pons Duran, fill de Baltasar i Francisca, nasqué el 1-8-97.
- Llorenç Pocoví Pons, fill de Mateu i Catalina Antònia, nasqué el 3-8-97.
- Rubén Mariscal Cantero, fill de Daniel i Rosario, nasqué el 6-8-97.
- Joan Josep Garau Crespí, fill de Joan i Antònia, nasqué el 4-8-97.
- Alexandre Coll Figuerola, fill de Rafel i Maria Teresa, nasqué el 25-8-97.
- Miquel Suau Morro, fill de Miquel i Francisca, nasqué el 11-8-97.
- Maria Magdalena Cantalops López, filla de Benet i Maria Magdalena, nasqué el 19-8-97.

Matrimonis

- José Fernández i Narváez-Maria Francisca Noguera i Amengual, es casaren el 4-7-97 al Jutjat de Pau.
- Antoni Sbert i Quart-Marina Fernanda i Maass, es casaren el 7-7-97 al Jutjat de Pau.
- Josep Maria Moll i Grilló-Maria del Mar Quintero i Olivares, es casaren el 19-7-97 a l'església de Ntra.Sra. de la Lactància (S'Arenal).
- Pere Joan Alzina i Vidal-Llucia Mas i Tomàs, es casaren el 19-7-97 a la parròquia de Sant Miquel.
- Juan Carlos Martínez i Carvajal-Dolores Aragón i López, es casaren el 27-6-97 a la Casa Consistorial.
- Juan Francisco Rodríguez i Pinar- Marta Mayol i Salas, es casaren el 18-7-97 al Santuari de Gràcia.
- Joan Antoni Llaneras i Arabí-Margalida Morro i Bujosa, es casaren el 9-8-97 a l'església de Ntra.Sra. de Gràcia.
- Josep Massot i Tejedor- Maria Pilar Salvà i Comas, es casaren l'11-7-97 a l'església de Ntra.Sra. de Gràcia.
- Francisco Javier Carrillo i Marcos-Aina Maria Vicens i Noguera, es casaren el 16-8-97 a l'església de Ntra.Sra. de Gràcia.
- José Maria Corpas i Téllez-Rosario Lozano i Gómez, es casaren el 3-5-97 a l'església de Ntra.Sra. de Gràcia.

Defuncions

- Catalina Vidal Mulet, morí el 9-7-97 als 87 anys.
- Antònia Roig Amengual, morí el 18-7-97 als 81 anys.
- Hams Gunter Harmeling, morí el 16-7-97 als 55 anys.
- Soledad Duesa Ardid, morí el 16-7-97 als 78 anys.
- Miquela Moll Ballester, morí el 2-8-97 als 87 anys.
- Jaume Soler Vidal, morí el 31-7-87 als 87 anys.
- Miquel Salvà Manresa, morí el 5-8-97 als 84 anys.
- Albert Rosselló Flexas, morí el 25-7-97 als 28 anys.
- Magdalena Clar Sbert, morí el 6-8-97 als 84 anys.
- Elena Isabel Mas Caules, morí el 6-8-97 als 57 anys.
- Andreu Bonet Rigo, morí el 7-8-97 als 78 anys.
- Sebastià Stela Thomas, morí el 7-8-97 als 69 anys.
- Michel Lonis Hutinet, morí el 6-8-97 als 62 anys.
- Joana Aina Garau Mas, morí el 22-8-97 als 85 anys.
- Antònia Pastor Clar, morí el 25-8-97 als 86 anys.
- Fritz Wiulf Brandl, morí el 10-8-97 als 62 anys.
- Francisca Aina Clar Puigserver, morí el 29-8-97 als 94 anys.

expert

ELÈCTRICA

Calafat

Sens dubte te convencerà

**INSTAL·LACIONS - SERVEI TÈCNIC - ELECTRODOMÈSTICS
OBJECTES DE REGAL - CLUB DE VIDEO**

C/. Sa Fira, 3 - Tel. 66 19 01 (Llucmajor)

C/. Nou, 85 - Tel. 65 28 36 (Campos)

Sopa de lletres 6 classes de garroves

G	B	E	A	D	I	G	M	O	A	C
I	R	O	C	O	Y	P	A	X	P	O
B	O	A	T	B	E	R	L	E	F	Z
E	C	U	L	J	X	Q	L	S	I	R
A	X	G	R	L	O	Y	E	J	N	A
I	M	V	E	I	L	N	T	A	X	F
O	T	M	A	V	I	L	S	E	U	U
G	N	R	I	R	T	V	O	P	I	N
E	U	M	G	A	H	O	C	P	E	B
D	O	E	R	T	D	N	I	O	A	P
H	N	S	O	I	R	P	T	A	S	C

Solució del mes passat

- Teulader	- Pinsà	- Grívia
- Ullet de Bou	- Cabot	- Cucullada
- Ferrerico	- Cap-Xerigany	- Titina Sorda
- Sol.lera	- Estornell	
- Ropit	- Tord	

Aquest punt de brutor produït per un aire condicionat (?) de la Telefònica és un perill, ja que el verdet ha fet pegar més d'una patinada als que s'atreveixen a passar per damunt la voravia.

El vetllar per la neteja dels carrers i la seguretat dels vianants és un servei que ens ha de donar l'Ajuntament. ♦

TELYCO

LLUCMAJOR

Grupo Telefónica

NOVOFAX

Antes
49.000.-
Ahora
43.000.-

TELEFONO INALAMBRICO

TELEFONO MOVIL (CON BATERIA DE 24h.)

+
≡ 10.990.-

SY P

SERVEI I PREU

***Aquest mes de tornada "al cole",
estalviau comprant productes
VAJA MENÚ!***

Agraïm la vostra visita

LA MILLOR BOTIGA DE CADA DIA

C/. Nicolau Taberner, 39 - Tels. 12 06 97 - 12 06 98

CENTRE D'ESPECIALITATS MÈDIQUES

Medicina General (Igualatori)
Pediatria
Ginecologia i Obstetrícia
Cardiologia i Aparell Respiratori
Otorrinolaringologia
Aparell Digestiu
Anàlisis Clíniques
Cirurgia General
Neurocirurgia
Cirurgia Plàstica i Reparadora
Nutrició i Dietètica
Dermatologia
A.T.S.

Clínica Dental
Ortodòncia
Implantologia
Psiquiatria
Psicologia
Traumatologia i Cirurgia Ortopèdica
- Reumatologia
Ortopèdia
Rehabilitació i Pisioteràpia
Atenció primària per a deportistes
Oftalmologia
R.X. Radiologia ...

ASSEGURANCES: AXA - ADESLAS - AGRUPACIÓ MUTUA - ASISA - IMECO - MEDIFIATC
MEDYTEC - NOVOMEDIC - ONCE - PREVIASA - SANITAS - CAJA SALUD - VITALICI - L'ALIANÇA

Plaça d'Espanya, 56 - Tel. i Fax: 12 00 64 (Llucmajor)

**Rubí Automòviles
Llucmajor, S.L.**

Ctra. Arenal s/n - Tel. 66 02 34 - 66 16 18

Nuevo SEAT Arosa
Único en su clase

Máximas prestaciones

40

AUTO - ELECTRIC
Barceló
S.L.

AlliedSignal
AUTOMOTIVE
Bendix®

Ronda Ponent, 26 - Tel. 66 01 70

**ELS NOSTRES TALLERS VOS
OFEREIXEN ELS SERVEIS DE
REVISIÓ PRE-ITV.**

*** Recordau que tots el vehicles
de més de 4 anys o anteriors
a la matrícula PM-0000-BT
tenen l'obligació de passar la
revisió ITV**